ТАХАН–КОММУНИСТИЧЕСКИ СУББОТНИК.

МАССАНЕ ХЬИНАРЕ КЪАХЬЕГАРГДА ВАЙ!

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») ОРГАН ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОГО ОБКОМА КПСС, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОЙ АССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ШОАТТА, 19 апрель, 1975 шу. ● 47 (5403). ● Мах 2 кеп.

СУББОТНИКЕ. СССР халкъа художника Н. Жукова дилла сурт. ТАСС фотохроника.

СУББОТНИКАШКА ДАЬККХА АХЧА МИЧАХЬА ДОДА

Нохч-ГIалгIай АССР къахьегамхоша, дерригача советски халкъо а санна, хьинаре къахьегаргда Ерригсоюзни коммунистически субботник долча дийнахьа — 1975 шера 19 апреле.

Къахьегама вахте оттаргба машинашъераш, пищевикаш, яйгача промышленноста, транспорта, гIишлош ю, коммунальни боахама, быта служба болхлой, кхашкеи фермашкеи къахьегараш.

Городаши юрташи тоаеча дакъа лоацаргда пачхаьлкхен учреждеией, медицина болхлоша, хьехархоша, студенташа, городашка бахача наха. «Красный молот» яхача заводерча машинашъераша дош деннад субботник долча дийнахьа 100 эзар совгIча сома маьха продукци арахеца, «Автоспецоборудование» яхача завода болхлоша — 25 эзар сома маьха.

400 эзар гарггача сома маьха балхаш дергда гIишлонхоша. Соахка коммунистически субботнике къахьегамхоша даькха 400 эзар гаргга сом социально-культурни гIулакхашта лаьрхIа объекташ хьалъярга дIадахийтар.

Субботнике даькхача ахчах вай мехка хьаллъю диспансераш, больницаш, школаш, кхыйола объекташ.

1974 шера Нохч-ГIалгIай АССР-е коммунистически субботнике даькхача ахчах юрташка хьалйир 5280 дешархочоа моттиг йола школаш, цу даькъе Урус-Мартановски районе ГихтIа, Шалински районе Шаьлей Центроен.

Дуккха гIирсаш хьатIадир йолаш йолча школашта. ХIаьта дерригa а коммунистически субботникашка даькхача ахчах даь балхаш 43 миллион сома маьха дар.

Цу гIулакхо къаьгга хьахьокх республике халкъа образовани тоаяра йоакхо еш хилар.

Укх коммунистически субботнике даькха ахча а иштта социально-культурни гIулакхашка хьожадергда.

СОВЕТСКИ СОЮЗА КЪАХЬЕГАМХОЙ! ХЬИНАРЕ КЪОВСАМ ЛОАТТАБЕ ПАРТЕ XXIV СЪЕЗДА РЕШЕНЕШ КХОАЧАШЪЯР ДУХЬА, ВАЙ ДАЬХЕН ЭКОНОМИЧЕСКИ ОБОРОННИИ НИЗ ДIАХО ЧIОАГIБАР ДУХЬА!

ЛАКХАГIА АЙЕ 1975 ШЕРА ПЛАН ХАНАЛ ХЬАЛХА КХОАЧАШЪЯРИ ИЙСЛАГIА ПЯТИЛЕТКА ТОЛАМЕ ЧАКХЪЯККХАРИ ДУХЬА ДЕРРИГАЧА ХАЛКЪО ЛЕЛАЕЧА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ЯХЬА БАЙРАКХ!

(1975 шера 1 Майна хетадаьча КПСС ЦК ТIахьехамашцара).

Дика гIулакх хьаллаьцад

ДIадахача шера 28-гIча сентябре «Малгобекнефть» мехкдаьттен тази йоакххача управлене партийни профсоюзни организацеша город Малгобеке бахача нахага, промышленни предприятей, школай, кхыча организацейи учреждениеи коллективашка кхайкарал дир «Хьамсарча города сийн хозалн бахьан» яхача девизах город тоаяран, хозьяран, санитарни порядок оттаяран 1-гIча октябре денз дIайолаеча месячнике дакъа лаца аьнна.

Малгобекций дика гIулакх хьал а лоацаш, шоашта тIачIоагIъяь моттигаш хозьен тоаеи, санитарни порядок оттаеи могадир «Грознефть» объединене, ший кара йолча предприятешта.

Объединене дукхагIа йолча предприятеша шоай город, е болхлой поселок тоаярен хозьярен гIулакх бекктоккаме а хеташ тIаийцар «Малгобекнефть» НГДУ коллектива маьхера болам.

Царех я, масала, тампонажни контора, Грозненскии Октябрьскии АТК, Горячеводскии Малгобекскии буруш деттара балхий управленей, «Сунжанефть» НГДУ, СевКавНИПИнефтa, иштта кхыча учреждений коллективаш.

Цар дукха балхаш даьд шоашта тIачIоагIъяь моттигаш цIенъеш: таьнаши кIотаргаши дIаегIай; зуламе баьцаш дIаяьхай; тоадаьд, басар хьекхад гIандашта, карташта; гонахьарчен шоай доазон тIа ухкачен наькъашка, тротуарашка асфальт биллаб, кердаяьккхай гойтара агитаци, памятникаши скверашн тояяй.

Къаьстта дукха балхаш даьд цу хьакъехьа Грозненски АТК. Цига цехашта юкъе конкурсаш чакхйоах балха моттигашка санитарни порядок оттаяран хозьяран, котъяьннача цеха вымпел а луш. ХIаьта «СевКавНИПИнефть» яхача институте вIашагI а елла болх беш я художественни совет, цун цхьан группо ков хоздарен тоадарен гIулакх ше лелиду.

Цу лоархIамерча гIулакха «Октябрьнефта» (П. А. Солнышкин), Старогрозненскии Карабулакскии буруш деттара балхий управленей (Ю. А. Лутовинов, А. М. Косивченко), Ташкалинскии Малгобекскии АТК О. Д. Исмаилов, Б. И. Иванов) санна йола предприятей коллективаш юстара латташ хилар. Цар дукха дергдар Грозный, Малгобек, Карабулак яха болхлой поселок цIенъяран тоаяран.

Грозненски горисполкомо город тоаярен хозьярен хьакъехьа яьча решенега хьежжа Грозне йолча «Грознефть» объединене предприятеша месячник чакхдаккхара штабаш вIашагIа а елла укх тайпара балхаш де лаьрхIад:

1430 га, 1330 кIотарг дIайогIа, 39 эзар квадратни метр гонахьара моттигаш цIенъе, 1250 квадратни метр наькъаши тротуараши тоаде, 14 моттигашка зизаш дIадогIа.

Ю. ТОРШХОЕВ,
«Грознефть» объединене жилищно - бытовой отдела начальник.

ДАЬХЕН РУЗКЪА ДЕБАДАРА

В. И. Ленин ваь ди мах боацаш коммунистически субботнике къахьегаш белгалделга традици а хиниа дIаэттад советски наьха.

Укх шера 19-гIча апреле В. И. Ленин ваь 105 шу дизара сийна коммунистически субботнике эрадаргда ьына москвичаша яь патриотически почин вай города къахьегама коллективаша хьаллаьцар. Массанахьа вIашагIъехкар «Шеча субботника» кийчо яра штабаш. Таханэра субботник «Ма хулла дукхагIа йоаккхаргья, дIадодар кIезиг а деш, дикал лакха йола продукци, бизза пайда эцаргба оборудованехи балха хIара минутахи, кхоьча бедала, материалий, электроэнерге чотах арахецаргья продукци» яхача лозунгах чакхдоаккх къахьегамхоша.

Шерра-шера низ болаш латт «Шеча субботникага». Чакхдаьннача пятилетка диъ шера шоай алапех пятилетка фонде 410 эзар сом юкъедихьад городе коммунистически субботникашка дакъа лоацаш хиннараша. Коммунистически субботникашка даьккхача ахчах Москве хьалъеш я СССР медицински Iилмай Академе Онкологически Iилман центр. Наьха унахцIено бахьан лоаттабеча къовсаме йоккхагIа йола Iилман-тохкама учреждени хургья цунах. «Шеча субботникий» юкъарча касса чотах еш я Сибарегiара агроград, иштта дукха кхыйола объекташ а.

Укх шерара субботник чакхдоал фашистски Германи советски халкъо эшаяь 30 шу дизар дезде кийчо еча хана.

КПСС ЦК 1 Майга даьча ТIахьехамашта жоп а луш къахьегама цIейх производственни рекорд оттаяь ди деш къахьегаргда субботника доакъашхоша. Производственно-швейни объединене хиннача митинга доакъашхоша цхьа барт а болаш соцам бир 4 бетта программа 22 апреле кхоачашъе, бутт чакхбалале 90 эзар сома швейни изделешта реализаци е, хIаьта 19-гIча апреле даьккха ахча ийслагIча пятилетка фонда юкъедахийта.

Грозненски швеяша дIаболабаь болам хьаллаьцаб «Красный молот» завода болат лоаладераша, ацетоно - бутиловн завода химикаша, «Индпошив» фабрика швеяша, Грозненски автотранспортни предприяте болхлоша, иштта кхыча коллективаша.

Грозненски автотранспортни предприяте болхлой торжественни собране республика берригa автотранспортникаш тIахьийхаб В. И. Ленин ваь ди рекордни толамаш доахаш белгалде аьнна. Цар шоаш 23 эзар тонн мухь, 4 эзар пассажир дIа-хьа вугаргва, пятилетка фонда юкъехьоргда 2 эзар сом.

Тахан Грозненски радиотехнически завода коллективо лаьрхIад «Гиала-404» яха радиоприемник, 6500 регулятор, иттащ электрофонаш арахеца. БАМ-а гIишлошъераштa лаьрхIа бос болча телевидене ретранслятор ергья предприяте комсомольцаша.

Города яйгача промышленноста предприятеша хьа а яь реализаци ергья 2 эзар пар кога гIирса, 7 эзар совгIа швейни изделешта, иштта дукхха кхыйолча продукцена. Керттерча даькъе из продукци арахеца лерхI кхояьча бедалах, 200 эзар сома.

Вахтах мукъа болча мехкдаьттахошен мехкдаьтта чакхдоахарашен болх бергба мехкдаьттапаркашта, скважинашта, установкашта; технически оборудованена, электроэнергеи, Iанарен хини линешта капитальни ремонт еши уж эогаяьккха тоаеши, гонахьара моттигаш цIенъеши хозъеши.

«Красный молот» завода машинашъераша 103,3 эзар сома маьха фонтанни арматура ергья, пхи тонн металлоконструкцеши кхыйола продукции арахецаргья. «Автоспецоборудование» яхача заводе 25 эзар сома маьха электромеханически гидравлически подъемникаш хьаергья.

Юрта къахьегамхошта долча новкъостала 22 тракторни прицеп гулъергья «Трансмаш» завода болхлоша. Арахецача продукцех доккхагIа дола дакъа кхояьча бедалахи материалахи арахецаргда.

Пхиъ тепловоз, дукха вагонаши цистернаши тоаергья машинiаькъахоша, наькъий боахаме порядок оттаергья. Локомотивни бригадаша дийнахь а бийсан а шоаш болх беш хилар теркаме а лаьца, хачал хьалха кийчдир ленински субботника доагIа совгIат. Цар хIанзле пятилетка фонда юкъедихьад 900 сом совгIа ахча. Машинашъахоша цу фонда шоай алапех 3000 сом юкъехьоргда.

ИйслагIча пятилетка копилка чу лоархIаме дакъа юкъехьоргда города гIишлошъераша, 340 эзар сом совгIа гIишлон - монтажни балхаш дергда цар.

Iилман - тохкамеи проектни институтий коллективаша шоай ма хулла дукхагIа тохкамеи конструкторски балхаш кхоачашдергда.

Планал совгIа 100 эзар сома технически документаци кийчдергда «Грозгипронефтехим» института специалисташа. Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача промышленноста объекташта проектировани еш хургба уж.

Хьалхе даннеша хьахьокхачох, къахьегама цIейна юкъе дакъа лоацаргда 210 эзар совгIа болча городе бахача наха. Тахан 40 эзар болхло станокаш тIен машинаш тIен болх беш хургва. Балха моттигашка къахьегаш хургба болхлой специальносташ йола инженерно - технически болхлой.

Шоай станокаштеи машинаштеи хьалхашка оттаргба хIанз доагIаш салоIаш бола дукха къахьегама ветеранаш. Иштта болхлой низ дIа-хьа бекъаро торо хулийт балха ден заданеш дукха тIехкхоачашъе. Города къахьегамхошца цхьана коммунистически субботнике дакъа лоацаш ба газ чакхйоаккха завод хьалъеча къахьегаш бола болгарски новкъостий а.

М. Лермонтова цIерагIчеи Х. Нурадилова цIерагIчеи драмтеатрий коллективаша шоатта дийнахьа шоаш оттадаьча спектаклех даькха ахча ийслагIча пятилетка фонда юкъехьоргда. Артисташа концерташ оттадергда заводийи фабрикайи цехашка.

Субботнике города къахьегамхоша доаккхаргдола ахча цхьана дIалаьрхIача 3 миллион сом совгIа хургда, цунах цар 110 эзар сом алапи пятилетка фонда юкъехьоргда.

Производственни балхаш дарал совгIа 160 эзар городе баха нах дакъа лоацаш хургба предприятешта, нах бахача цIеношта, наькъашта, тротуарашта гонахьара моттигаш цIенъечеи тоаечеи. ДIайогIаргья гаьнаши кIотаргаши. Мехкдаьтта института, пачхаьлкхен университета, техникумай эзараш бола студенташ, школай, профтехучилищай дешархой тоаеш, хозъеш хургба мехкдаьтта института, университета пусковой объекташта, плавательни бассейна, цирка гонахьара моттигаш.

Домовойи уличнии комитеташа терко е еза коммунистически субботника декхараши лерхIараши наха дIадовзийтара, хIара саго город хозьечеи тоаечеи шийгара дакъа юкъехьоргдолаш.

Партийнии, профсоюзнии, комсомольскии организацеша, субботник вIаштIехьдоаккхаш мел бараша хьаллаца деза наьха патриотически кхайкарал, дерригa де деза пятилетка тIеххьарча шера Ленински субботник производства резервашка хьажар, эггара лакхагIа балха овсарле йола ди а хинна дIаоттара.

Коммунистически субботник чакхдаккхара йола городской штаб.

15 ИЮНЕ – СОВЕТАШКА ХОРЖАМАШ

ЦХЬА БАРТ БОЛАШ

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРА СОВЕТ ХАРЖАРА ЙОЛЧА ЦЕНТРАЛЬНИ ХОРЖАМИЙ КОМИССЕ

17 апреле город Грозне хилар алхаьлагIа хоржа Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьара Совет харжара йолча Центральни хоржамий комиссе хьалхара заседани. Заседане дийцар Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьара Совет харжара кийчо ярца дувзаденна цхьадола дешаш.

Комиссе председатела М. А. Мамаева, ше заседани хьеллаш, Центральни хоржамий комиссе члений цIерагIа доккха баркал аьлар къахьегамхой коллективашта, общественни организацешта Центральни комиссе состава шоаш юкъе бахийтарах. М. А. Мамаева ше къамаьл деш белгалдаьккхар РСФСР Лакхехьарча Совете, Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совете, къахьегамхой депутатий моттигерча Советашка хургдола хоржамаш мехка общественни вахара чухь къаьстта боккха лоархIам болаш хилар. Уж хоржамаш ду, Советаш ший цIера юкъе хьахинна йола хьалхара эрсий революци хинна 70 шу дузача шера, германски фашизм эша а еш Сийлахь - йоккха Котало яьккха 30 шу дузача шера. Хоржамашта кийчо елга дIахьу советски наха политически къахьегамен хьинар айдения болаш. Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхоша, дерригача советски наха а санна тIагIертта къовсам лоаттабу КПСС XXIV-ча историческа съезда, КПСС ЦК декабрьски (1974 ш.) Пленума решенеш, 1975 шерен бIарчача пятилеткан планаши социалистически декхараши кхоачашде гIерташ.

Вай мехкарча къахьегамхоша къаьстта чIоагIа баркал а оалаш белгалбоах КПСС Центральни Комитето, КПСС ЦК Генеральни секретарь Л. И. Брежнев керте латтача цун Политбюрос КПСС XXIV съезда решенеш, машара Программа кхоачашъеш, коммунизм хьалъяра дика хьалаш вIаштIехьдоахаш беш бола болх.

Хоржамашта накъаболхача хана советски наха кхы а чIоагIагIа хьахьокх КПСС Центральни Комитета гонахьа шоаш кхоталуш хилар. Советашка деча хоржамаша цIаькха бакъдергда партии халкъи йохаргйоаца цхьоагIо йолаш хилар.

М. А. Мамаева иштта белгалдир Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьара Совет харжара йолча Центральни комиссена хьалхашка латта керттера декхараш. Теркам тIабахийтар Нохч - ГIалгIай АССР Конституце оттаяь советски хоржамий система демократически принципаш кхоачашъе езаш хилара, «Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьара Совет харжарах йолча Положене» дIадехараш нийса чакхдаха дезаш хилара.

Центральни хоржамий комиссе положенега хьежжа Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьара Совет харжара долча хоржамий бюллетений формеи боси мишта хила беза оттадир, депутаталла бола кандидаташ дIаязбарах долчa хоржамий комиссе протокола форма, участковии окружнойи комиссей голосоване протоколаш. Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутат харжарах дола удостоверенеш, хоржамий комиссей печатий а хоржамий чышка а образецаш чIоагIйир. Уж дешаш дувцаш комиссе заседане къамаьлаш дир Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретара Г. В. Склокина, комиссе председатела заместитела О. С. Беляева.

Комиссе заседане иштта къамаьл дир Центральни хоржамий комиссе секретара Н. И. Семенова. Цо предложени йоалайир Центральни хоржамий комиссешка письмош дахьийта дезаш хиларах. Цу письмош тIа белгалдаь да комиссешта хьалхашка латта хоадамболлаш дола декхараш, болх вIаштIехьбаккхара дола практически Iхьехамаш. Комиссе чIоагIдир цу письмой текст.

Комиссе ладийгIар эшаш дола хоржамий литература арахецара хьакъехьа республика Министрий Советерча издательствай, полиграфе, книжкай торговле гIулакхий управлене начальника баьча хоамага.

Центральни хоржамий комиссе иштта къоастадир комисси Iеш хургйолча моттига, Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совете хоржамаш дара дIадахийта дезача ахчан къакъехьара дешаш, балха план чIоагIйир, дийцар республика городашкеи районашкеи хоржамашта мишта кийчлу къажа а городской, районии, юртийи, поселкайи Советий исполкомаштен участковии хоржамий комиссештен новкъостал де а Центральни комиссе членаш командировкагIа ахийтара хьакъехьара дош а.

ВЕТЕРАНАШЦА ВIАШАГIКХЕТАР

Наьсарерча культура ЦIагIа хилар советски халкъ фашистски Германел котдаьнна 30 шу дизара хетаяь кагирхой Дай-мехка Сийлахь - боккхача тIема а къахьегама а ветеранашца вIашагIкхетара сайре «Огонек». Дукха кагий нахи мехкарийи вIашагIкхийттабар моастагIчох Даьхе лораеш, шоай са цIи кхьдеш тIем тIа хиннарашка ладувгIа.

Шоай тIема наькъех, Котало яккхара моастагIчунца майра латаш хиннача шоай новкъостех - бIухоех, Дай-мехка Сийлахь-боккхача тIем тIа чIоагIденнача цIаккха доаргдоацача советски халкъий доттагIалах дийцар тIема ветеранаша Т. Х. Мальсагова, П. А. Осинне, запаса подполковника С. Л. Плиева, М. Оздоева, Т. И. Албогачиевас, Е. И. Ревеньковас, кхыбараша.

Иштта сайренаш чакхъяьхай ТIой-Юрта а Iаьлий-Юрта а.

А. САГОВ,
тха соб корр.

«ЗАВЕТЫ ИЛЬИЧА» КОЛХОЗЕ

Хьайбаш леладерий толам

Паччахьалкхенна дIалуш йола шура алсамъяьккхай колхоза хьайбаш леладераша. ХIанз хIара деннеи бийсанеи колхозо дIалу 1 тонн шура, хIаьта дIадахача шера укх хана дIалуш хиннар 300 килограмм мара яцар. Юкъера лаьрхIача хIара Iаттагара 4,7 килограмм шура йоакхх, вешта аьлча, соахка деннен бийсанен йоаккхаш хинначул 3,4 килограммаш дукхагIа. ДикагIа болча доаркаша Фаргиева Маремен Мейриева Басратен шоай группашкарча хIара Iаттагара 10 килограмм шура йоакхх. Белгальяккха езаш я колхоза толашагIа йола Iаьсий леладер районни Совета депутат Медова Хьава. Цхьаккха а цa къастийташ хьалкхеду цо ший группера Iаьсий.

Иштта толамаш даха колхозе хьайбаш леладерий вIаштIехьдаьннад фермера зоотехнически ветеринарни болх тоабар, дикагIча фух дараш юкъехкувлаш доахана Iул кердадаккхар, доаркаша, скотниказша шоай декхараш лерттIа кхоачашдар бахьан долаш.

Хьувкъам лакхбара

Колхоза механизатораша дика чакхдоах кхашкара бIаьстан балхаш. Дерригача оахам тIа макхаш даьхар тIоадал дIакъовлаш, дикагIча хана 40 гектара тIа дIабийра кен. Агротехника бокъонаша дIадеххача тайпара тоадир хьажкIаш дIаювргйола кхаш

Укх шера 240 гектара тIа хьажкIаш кхеергья колхозе, царех 150 гектара тIа — ялатийна лаьрхIа. ХьажкIаш дIаедаьтта тоадеча белгалбаьнна къахьегаш ба механизатораш колхоза ветеран Зангиев Хьамзат, Самиев Махьмад, Алиев Супьян.

Пайдане культура

1974 шера 5 гектара тIа тхьамка кхедир Сунженски района «Заветы Ильича» яхача колхозе. Хьувкъам дика бар. Паччахьалкхенна дIаеннача продукцех 28 эзар сом хилар боахама. Колхозхоша кхетадир тхьамка пайдане культура йолга. Цудухьа колхоза правлене укх шера соцам баьб 13 гектара тIа тхьамка кхеде.

В. ПОПОВ,
сунженски районни газета сотрудник.

Х О А М

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьара Совет харжара йолча Центральни хоржамий комиссегара:

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьара Совет харжара йола Центральни хоржамий комисси я укх адресагIа: город Грозный, Полежаева улица, 9/16, шоллагIа этаж, № 33 йола кабинет телефон 2-36-35.

Телеграммашта дола адрес: город Грозный, Центризбирком.

«Цхьаккха а вицвалийтавац, цхьаккха а дицдалийтадац»

Даим халкъий дегашка дахалле Дай-мехка Сийлахь - боккхача тlем тlа дерригдуненисторически котало яьккхача советски тlемахошта, партизанашта, подпольщикашта, тыле къахьийгарашта карагlдаьнна шийна нийсса кхы цхьаьккха доаца денале гlулакх!

Даим хоастам хилба вай социалистически Даьхен сий, паргlато, кортамукъале бахьан долаш лоаттабаьча къовсаме лийгача турпалашта!

(1975 шера 1 Майна хетадаьча КПСС ЦК Тlахьехамашдара).

БЕРЛИН ЙОАККХАШ ХИЛАР ИЗ

— 1943 шера аьхки Брянски хьунагlа дар из, — дуац Беслана. — Хlаьта со танкашта духьал еттача йоккхийча топий полкаца вар. Хьуна юкъе гlолла тхо Орелен Курскен эттача тlем тlа дlатlадолхеш новкъа дехьара а сихьара а пулеметаш етта йолайир тхона немцаша. Дукха ха ялалехь аьрда оагlорахьара ювлаш хинна пулемет соцайир тха бlухоша. Бакъда аьттехьара ювлар цхьаккха дича а тха батарея дlайохийташ яцар. Тха командира Симакина сога аьлар (хlаьта цхьан йоккхача топа тlарча бlухой командир вар со) вай шинне хьуна юкъе гlолла тlа е даха, тlехьашкахьара тlа тlом бергба царна. Лечкъа тlадахар тхо моастагlашта. Вlалла царна дага а доацаш автоматаш етта дорделар. Сецар гитлеровций пулемет. Боабир моастагlий, цхьа унтер - эпсар кареволавир.

Уж санна моттигаш кхычахьа а нийслора.

Померане Штеттин яхача города дукха гаьна доацаш 1945 шера иштта моттиг нийсъелар тхона. Хlаьта соца вар цхьа украинец .Цун цlи дагаяlац сона. Хьуна йистера цахаддеш ювлар моастагlчун пулемет. Шоай дика аьттув барг-болча нийсъьяр чlоагlало фашисташа. Тхо шеврача моттиге а долаш, дикка тха новкъостий легабир моастагlчо. Юххера а тха шинне аьттув баьлар пулемет ювлача тlадака а из соцаве а. Тамашийна хlама дар цига тхона бlаргадаймар Пулемет етташ хинна шаккхе а немце чlегаш е теха, цхьацца ког эlанарашца дlабийкха вар.

Ца бовдийта даьдар из. Гитлеровцаш шоай бlухойх бола тешам байна хилар хьахьоккхар цу гlулакхо.

Тlом болалуча хана Чахкиев Беслан вай Даьхен малхбузера доазув лорадеш хиннав. Лаккхехьа йийцараш санна е кхы халагlа а моттигаш дукхаювца йолеш ва из. Беслан дукхаза а нийсвенна валера кхерама кlал, са санна дукха бераш хиннача шийнновкъостех бlуковех къаста вийзав, уж бовш царна бlаракьийжав. Иштта 1943 шера Карловка яхача поселке моастагlчун тхо ккийтта велар цунца хинна Халухоев Султан а.

Цунна хlанз а бицбеннабац хlаьта ше командир хиннача йоккхача топа тlара новкъостий ,вежарий Бумагин, Горб, Юр, Жогин, Талахадзе.

Дика дагабоагlа Чахкиевна Малабузера Буг яхача хи йисте шоай дивизионо фашисташта духьал баь къиза тlом. Шоаел дукха а дукхагlа болча гитлеровски гlаьрахошта духьал оттабийзар цар.

— Го баь тхо чулаца гlийртар хlаьта моастагlа, — якаш дуац Беслана. — Моастагlчун 100 совгlа салтех эпсари а вуаш, котъьлар хlаьта дивизион.

Къонахчал долаш цига тlом бара Беслана «Цlе Седкъа» яха орден елар, «За отвагу» яха кхо медаль, Берлин, Варшава, Потсдам, Шпандеу яха а кхыйола а городаш хьаякарах енна кхы а 7 медаль. Лакхехьарча Керттерча командоване цунна дукхаза баркалаш кхайкадеьд.

Чахкиев Беслан тlом беш хинна еррига моттигаш йийца вала хала да. Из хиннав Ростовски, Воронежски, Винницки, Курски, кхыча областашка, доазол дехьа — Варшаве, Шпандау, Потсдаме, кхычахьа а.

Бакъда царна юкъе эггара къизагlа а низкъалагlа а тlом эттар Берлин йоаккхаш, якаш дувц Беслана. Дорха бар хlаьта фашисташ чов хинна аькха санна. Берлинера хlара цlа хlана дац аьнна тlема чlоагlало дlаоттадаьдар цар. Бакъда гитлеровцаша лийрхlар чакхдаланзар.

— Цlаккха а дицлургдац сона 1945 шера 2 май, — йоах Беслана. Кхьра ди дар из. Моастагlчун эскаро Берлине ше еш йола духьале сацийтай аьнна долкъол тlехьагlа кхо сахьат даьлча радиос хоам бир.

Даьхе бахьан, ший са ца кхоадеш тlом беш чакхваьннав из. Хlаьта Дай-мехка Сийлахь-боккха тlом йистебаьнначул тlехьагlа халкъа боахаме тайптайпарча моттигашка хьаьнала къахьегаш хьа а воагlа.

Ю. ЮСУПОВ.

ДЕРРИГА ВАХАР — ДЕНАЛЕ ГlУЛАКХ

Нийсса сона дукъала хьатlахайна вагlа Алексей Чхеидзе, гlанах букъ юха а теха. Кулгашта меттел оттаь протезаш lаьржача тlоарка кулгахйоаххоргаш тlа а йоахкиш гонашта lотlаехна яда. Цун къона воне оаз сатайнеи боарамен я. Чам дукхагlа болаш, тlа-тlа сихагlа де волалу Чхеидзе къамаьл. Тlаккха, сона лалла ягlа йийг къамаьл хозийтача аппарата lотlаера:

— Алексей Александрович, шортигагlа дувца, боккъала а.

Чхеидзе вела а къеже юхасоц, тlаккха дlахо дувца волалу:

— Котало бахьан долаш вахар дlаденнача наьха гlулакхаш — из халкъа денал да. Дукха ха йоацаш цхьа статья йийшар сона...

Тlаккха циггача кхетаду аз, сайца къамаьл деш вагlачун бlаргаш бlаргцlаькъам ца тохаш, сайна тlагlолла дlа лепга хlана хьеж. Со бlаргагац цунна. Цхьаккха хlама а гац цунна бlарга. Бlаргаш дайна ва из.

— Къонахчали турпалали хьахьоккхаш ээараш масалаш хиннад тlем тlа. Наха кхетам балара низ боккха ба цу масалий. Цудухьа чlоагlа лоархlаме да бовзанза биса турпалаш хьалахар. Тlем тlа карагlдаьнна цхьаккха денале гlулакх дов йиш яц лер йоацаш...

Наха хийраваьнчеи царна нийсса вац аьнна хеташ хlама дац Чхеидзе. Хlаьта, нагахьа санна из сопа а ваь, дукха леха дезац, хьо хьс ма вий боарам боацаш доккха къонахчал хьахьоккхаш, хlаьта хьа деррига вахар — денал ма дий аьнна аьлча, уж дег тlара доагlаш бакъдолчо маяххарен дола дешаш ала ца доагlаш дар аьнна хеталургда ткъаь итт шу гарггача хана леладаьча ший гlулакхех хьахийнарех, дlахорча планех сатийнна дувцаш волча сагаца корта бола къамаьл деча хана.

...1943 шера сентябре, юкъерча школе нийс класс йисте а яьккха, Батумерча эlамагlбола форда командирий школе ше дlаэцийта гlерташ лел Тбилисера ялхайтта шу даьнна Чхеидзе Алеша. Тlемо сихдора гlулакхаш — шин шера курс нийс бетта яьккхар. Минин катера тlа рулевой хилар Чхеидзех.

Шин бетта минаш лувцаш хиннав из одесски порте. Цхьабакъда цу кхерамеча «промыслах» пайдана доацар лоархl эlамигача саго ше фронте форда гlашлоша гlулакх де вахийтар дехаш яздаь Чхеидзе рапорт lодулл командира истола тlа. Иштта Дунайски флотиле разведчикий отрядах дlакхет къона тбилисец.

Легендашка бувцаш хиннача разведчикаша-морякаша шоай а лаьрхlе сихха дlатlаэт из. Из юкъе воацаш дlайодац цхьаккха чоалхане операци. Дунае мини полей карт дахьача дакъа лоацаш хиннав Чхеидзе, Белграда юхе машиннаькъа тlий чухаьрца Сава дlакъайлача гувнашта юкъе гlолла чакхдовла флотиле кемашта моттиг лех. Илок яхача югославски крепоста юххе эрайила вошаваьв десант lохоае моттиг лехаш лелаш, шийца новкъостий а болаш канализацин турбаш чу гlолла Буде сонна вахьерзаяь лирача фашистски группировка штабе чухкх, Эстергома юхе. Будапештера гаьна йоацаш десантни операци йолаялале хьалхагlа разведка ю.

Кхело кlаккхарвоахаш санна хет из: корта кlал а билле леладу цо гlулакхаш кхерамегlарча хьалашка — кхьметтел марцхилг даьккха а даь хlама дац, шовзткъе пхелагlча шера феврале Будапеште цхьа бахьан контузи хилар мара. Австре столице дезду цо май. Хlаьта Котало яьккха массехк ди даьннача гlолла Чхеидзе Алексей тlахинна патрульни катер мина тlанкъсу...

Экхкам хинначул тlехьагlа дийна висар алхха цхьа Чхеидзе мара вацар. Цхьабакъда ца леш висар боарам боацаш безача маьха хилар — бlаргаш дайра, къора вийрзар, шаккхе кулг дlадаьккхар. Из а — машара хьалхарча деношка. Из — барайтта шу даьлча...

Массехказза фуннагlа даь а цаl де гlийртаб лораш. Хlама хиннадац. Цунна мел хинар кхы юхаметта доагlаргдоацача даьнна да. 1948 шера Серпухова юххерча Данки яхача йоккха йоацача поселка больнице нийсвеннав Чхеидзе Алексей. Хlанз уккхаза да цун цlа.

Деррига а дlадаьннад аьнна хеталу. Дlалелалургвоацача ваьннав из. Данковски юкъерча школа пионераша шефство оттаю цунна — тlема ветеран, дала оарц доаца инвалид... Хlанз а ткъаь цаl шу мара мича даьннад цун!

Сен уйла еш хиннав Чхеидзе больницерча менге тlа ше уллаш? Кхела нийсхо ца хиларе? Дагадоацаши хьашт доацаши нийсденнача хатаро шийвахар доадаре? Цу хlамай а яь хургья. Цхьабакъда цар яь-м lийнавий-хьогl.

Чхеидзес де лерхlари деш дари — из вохаваьи кагваьи ца хилара дола тешал. «Поиск» яхаш лер йоахарий отряд вlашагlйолл Чхеидзе Алексея Данковски школе. Из яр кхычарел хьалхагlа — 1948 шера — Советски Эскара тlема сийлея моттигашка гlолла лела яха хинна, бовзанза биса дlабахача тlема турпалаш лохаш хинна отряд.

Цхьа ди доагlаргда, тахханарчох селханардар хургдолаш, истори кхеллача сийлахьйоккхача ханахи цlераш йоацача турпалехи дувцаргдолаш. Цlераш йоацаш турпалаш ца хиннилга, шоай цlи, шоай сибат, шоай дагардараши сатувсараши долаш - бола нах хиннилга а цудухьа царех эггара белгалагlчунгара гlайгlаш исторена юкъе цlи гlоргйолаш волчунгарчул кlезигагlа ца хиннилга а массанена кар ловра сона. Тlем тlа лийгараш массаза а шун кхоаччара хилба — доттагlий санна, гаргара нах санна, цо шоаш санна». «Къамаргах тесса муш а болаш яь репортаж» яхача Юлиус Фучика романа тlара уж цун дешаш цу хана Чхеидзена ховш хиннадале тамаш я. Вешта из-м кхы сел иштта лоархlам болаш а дац. Лоархlаме да, иштта хеташ, иштта хилар дезаш из хилар.

Чхеидзена тlом бlарга а байнаб, иштаб а хайнал. Цункъа бlаргадайнад советски наьха денале гlулакхаш, шийна нийсса кхы йоаца майрали къонахчали. Из дог тийша ва, турпалий цlераш йицъяйийташ йиш яц хаьаяла.

Из дог тийша хилар цунна тlехьадоах, мутlахьа дерзаду бераш. Цар шефство лелаьчох отряда командир хул.

Советски Союза массе мlинге, Югославе, Венгре ух письмош. Школерча тlема сийлен музее кlезиг-кlезига деттадуш хьавlашагlа детталу тlема юкъе хиннача итташ доакъашхой документаш, сурташ, дагадоагlараш. Лер йоахараша этара хьалха дувц Илокски десантах, шин эзар гитлеровец шоашта тlа а верзаваь, шин сахьата баьча лирача тlем тlа нагахьа саг ца вуташ байнача, цхьабакъда вай керттерча низашка Илок яха крепость яккха йиш хлийтача шовзткъе шийтта советски моряка карагlдаьннача деналеча гlулакхех. Данковцаша «хьаелл» денала ца вохаш Югославе лаьттан тlа майра латаш веннача Запсельский Витале, Севастопола оборона турпала цlи. «Дешаш коралагlац шоана баркал аллал, дегчу латт из баркал», — яхаш язду школьникашка Запсельске напаc.

Кlаьдлуш вац Чхеидзе. Цецвален хьасен мегаргволаш да цун хьинар. Цо радио чу гlолла къамаьл ду, шийна дагадоагlача хlамаех цхьадараш кепа етт. Кагирхой журналага гlолла венгерски берашка кхайк Будапешт мукъайоаккхача хинна турпалаш хьалаха новкъостал дар дехаш. Венгерски доттагlий новкъостаца «Поиско» юхаметтаоттадеш латт Советски Эскаргахьа а яьнна лийта венгерски Будайски полк вlашагlйоллареи по эггара хьалха баьча тlемеи истори.

— Мишта енай хьо отряда юкъе? — хетт аз Янушкина Ленайга. «Поиска» штаба цхьан членага. — Фу пайда баьнниаб хьона цунгара?

— Юххьанца духхьал сакъердаме хетар сона: тайптайпаьча городашкарен мехкашкарен ухал письмош, тайптайпаьча нахаца хула вlашагlкхетараш... Шорттига дешаш лех Ленас. — Тlехьагlа кхийтар со из фуд. Из вайна, массанена а, мел чlоагlа эшаш да хайра сона. Мел чlоагlа эшаш хlама да, тlем тlа байнараш массанена бовзари дагабохари, тlом яхар фий хар...

Цу дешаех латт керттердар — Чхеидзе Алексея даьчун маlан. Из деналех вахар дуккхадезарен дийна масал хинна lац — тlем тlа байнараштен дийна бараштен хьалхашкара бехкахькаж кхетабара къоначарна новкъостал даь саг ва из.

Ший очеркашта, дагадоагlарех язъьяча хlамашта кlал гlолла кулг язду цо: «А. Чхеидзе, Краснознаменни Дунайски флотиле разведчик хиннар». Сона хетачох, «хиннар» яха дош укхаза совнагlа да. Чхеидзе Алексей бlухой стройна юкъера дlавахавац.

Алексей ПУТИНЦЕВ,
АПН корреспондент.

Тlема ханара сурташ

ВОЛГОГРАД. Ленина цlерагlча майда дакъа. Юккъесалтий сийлен цlа («Павлова цlа»).
Н. СУРОВЦЕВА сурт. ТАСС фотохроника.

Волга йисте хиннача Сийлахь - боккхача тlем тlа дакъа лаьцараш. Волгоградера хlара улица, хlора цlен духьа баьб тlом.
ТАСС фотохроника.

Сталинград лораярий тlеман сийле тlехьлен кхаьчараш — Волгоградски гарнизона бlухой Цlаккха йоврийоацача цlера юххерча сийлен посте болхаш ба.
Н. СУРОВЦЕВА сурт.
ТАСС фотохроника.

«СЕРДАЛО» тlема шерашка

Ленина цlерагlча колхозерча 70 шу даьннача Мамилов Къамболата йоахар: «Воха а ваь хlалакверга вай адамий цlий мелаш воалла из моастагlа. Вай мел эшаш бола нах латтаргба цунах, ший фашистаща хlалак а верга вай иа Гитлер. Хlаьта хlанзалца вай мел даьчул шозза-кхозза дукхагlа бaлхаш а'дергда вай».

Дог уроаттадеш да 1941-ча шера 22 июла «Сердалос» кепатеха фронте моастагlчох латаш волча Цlеча Эскара лейтенанта Хабриев Баматгирe ший даь йиший воlага дайта письмо. Цо язду:

«...Укхаза сийлахь-йоккха вай Даьхе лорaяра моастагlчунца беш болча тlема тlа шеко йоацаш етт оаха моастагlа къизагlча бесса, майрра, доха а ца долаш, къонахий хlларах тарра.

Къонах къонах а вац хlанз тlем тlа а воацаш сатийна вагlар, хlанз ше фу къонах ва дlахьокха а деза цо ший сийлахьйоккха Даьхе лоро тlем тlа я вена.

...Цlеча Эскарера цlе эскархоша... етташ парх аьнна вохоргва тийшача балхаца тlа а вена вайх латаш воалла моастагlа. Майрра лата деза вай моастагlчох массава а. Хlаьта из лохае а вена вай укх дунен тlа ше хинна хиларах дехке а воакххаш».

Цу шера 2 августе арадаьннача «Сердалос» «Фронте бахачар моттиге дlаувет» яхача корреспонденце тlа язду:

«Черноглаза цlерагlча колхозера Муталиев Уматгири Цlеча Эскаре вахача цунна меттел болх бе яхар 64 шу даьнна цун нана Совгlи, балха боарамаш 150 процент кхаччалца кхоачашду; 14 шу даьнна йола Муталиева Новдаш Цlеча Эскаре вахача ший вешийна меттел болх беш я, болх дика а бу; Цlеча Эскаре вахача ший вешийна Султыгов Мухарбика меттел цу тайпара болх беш я 14 шу даьнна цун йиша Маржан; нов. Нальгиев Мухарбик кlайфиннащца баьча тlема юкъе дакъа лоацаш хиннавар, хlанз гитлеровски Германена духьала тlом бе вахав, цунна меттел болх бе дlаэттав цун да Эльберд, болх дика бу.

Фашистски Германи вай Даьхенах леталга шоашта ма хаззингехь а колхозе болх бе арабаьлар 66 шу даьнна Эгиев Гинези 65 шу даьнна Нальгиев Зосаи. Эльберда 130 процент боарамаш кхоачашду, хlаьта Зосас — 125 процент».

Фронте тlом беча вай мехкахошта карагlдувлача деналерча гlулакхех а язду газето. Иштта 1941-ча шера 7 августа «Вай мехкарча саги турпалера майралла гlулакх» яхача корреспонденце тlа «Сердалос» язду:

«...Асламбекера (хlанз Серноводск. — Ред.) баьнна а ца lеш, беррига Нохч-Гlалгlай мохк а кура баьнниаб цlий lоухашше а, юххерча минутага кхаччалца, новкъостая тlадалца, моастагlчун бlаьччача тlоэаца детача шоай мехкарча сага капитан Маташ Мазаева турпалерча, къонахчун гlулакхах.

Из летар, бе йоаллача тепчацеи гранаташцеи моастагlчун танкаехи, йоккхача топехи, пулеметехи. Летар майра, къонахчал доаллаш, тешамера, ший Даьхенна бух боацпаш мутlахьа вола Нохч-Гlалгlайчен адамий воl лата веззача беса!»

Танкист капитан Мазаев шийна хала човнаш хиннаяле а тlема юкъера ара ца воалаш, ше цхьаь висача майра духьала лаьттар фашисташта.

ВАЙЦИГА — ТАМАНСКИ ДИВИЗЕ ВЕТЕРАНАШ

Тlом болча хана вай Нохч-Гlалгlайчене вlашагlтеха хиннача 242 Тамански Цlеча Байракхеи шоллагlча степена Кутузова ордени горно-стрелкови дивизе ветераний совето, ВЛКСМ Грозненски городской комитето, № 15 йолча Грозненски школа-интерната дирекце хьийха вайцига баьхкаб цу дивизеца болаш Дай-мехка Сийлахь-боккхача тlем тlа дакъа лоацаш хинна ветеранаш. Уж баьхкаб вай мехка тайптайпарча моттигашкара.

Царна юкъе ба Армавирера вена запасе вола подполковник Аржанов Матвей Андреевич, Архангельскера вена запасе вола майор-лор Лисица Георгий Павлович, Майкопера ена запасера йоккхагlа йола лейтенант-фельдшер Степенко Ольга Николаевна, Турпал-городера Севастополера ена медсестра Пасаченко Вера Петровна, кхыбараш. Веррига а 42 саг.

Грознера болабенна Чехословаке столице Праге кхаччалца фашисташ хlалакбеш чакхбаьнна бlухой беза хьаьший баь, безаме тlанийцар Грозиерча къахьегамхоша.

Шоай са ца кхоадеш вай Даьхе моастагlчох лораеш лаьтта турпалаш самардийнахьа Грозненски химкомбината болхлошцеи № 15 йолча юкъерча школа-интерната дешархошцеи вlашагlкхийтта, селхан город Грозненга хьажаш хилар. Тахан а къахьегамхошца вlашагlбетталуш хургба хьаьший.

Гулбеннараштa цар дувц шоай дивизе бlухошта карагlдаьнна денал дола гlулакхаш.

Ю. ЧАХКИЕВ.

«СЕРДАЛО» тlема шерашка

Вай берригача Советий мехка санна маьрша, хоза ера 1941-ча шера бlаьсти «Нохч-Гlалгlайчене а. Цу хана газето яздора массава а вal санна оарцагl а ваьнна лоацача ханен дикеп чакхдаьхача кхашкарча балхех, шоай декхараш кхоачашдара хьаьнала къахьегача промышленни предприятей болхлоех, кепаетт къоначча поэтий стихашта.

Гитлеровски Германе тийшача балхах тlом а хьоабаь хоададу советски наьха маьрша вахар. Цунца цхьана хувналу газета оаз а. Хlанз цун оагlонаш тlара хьахоз болатал чlоагlагlа вола шоай денал моастагlа вохавара духьала оттадаьча советски наьха оаз. Газета хlара номера тlа араювл фронташкарча гlулакхех, фашистаща латача Цlеча Эскарех дувца Совинформбюро сводкаш.

«Сердало» язду тlема хьалкарча деношка ерригача колхозашка, совхозашка, предприятешка, дешара заведенешка чакхйоахача митингех.

Тlом хиннача моттигашка

Дай-мехка тlема шерашка фашистех Кавказ лораеча лоархlаме моттиг дlалоац Магlалбике хиннача тlемаша. Мехкдаьттахой городе соцаваьлира моастагlа, дlакъайлаб цунна Грозне, Орджоникидзе, кхы дlако а бода никъ. Укхазара дlадоладаьд гlаьрахоех Кавказ мукъайоаккхилга а.

Дукха я Магlалбика довхьашка лирен къизеи тlемаш хинна моттигаш, дукха да укхаза социалистически Даьхен кортамукъале, сий бахьан майра моастагlчох латаш шоай дегlамаш lодехкача бlухошта дегlа памятникаш.

Цудухьа, хlанз, берригача мехко сийлахь-йоккхача Коталон 30 шу дизара Цlейна кийчо еча хана, каст-каста хул Магlалбике тlема сийлен моттигашка хьажа баьхка вай республикера а кхыча областашкара а нах.

Дукха ха йоацаш укхаза, тlемаш хиннача моттигашка хьажа, тlема турпалаш бовза баьхка хилар Грознерча В. И. Ленина цlерагlча мехкдаьтта чакхдоахача заводера къона болхлой — операторош, слесараш, монтераш, лаборанташ.

Экскурсанташ тlабола автобус эггара хьалха соц № 6 йолча юкъерча школе. Укхава царга хьежаш вар Дай-мехка Сийлахь-боккхача тlема ветеран, шиъ тlема Цlеча байракха орден лелаеш вола Федор Федотович Махонин. Авиационни истребительни полке капитан волаш Магlалбике а Моздоке а хиннача тlемашка дакъа лаьцад цо. Хlанз школе черчении слесарни гlулакхи хьехаш ва Федор Федотович.

Чlоагlа гlадваха тlанийцар тlема ветерана Грознера хьаьший. Лоацабелча санна ладувгl кагирхоша тlема ветерано дувцачунга. Дукха хlамаш дика дагадоагlа Магlалбикера Берлине кхаччалца тlемашка хиннача бlухочоа.

Цунца цхьана Магlалбикерча тlема сийлен моттигашка хьажа болх заводера экскурсанташ. Къаьнача городе Чкалова цlерагlча майдан тlа латт Магlалбике лораеш байнача тlемахошта дегlа доккха памятник. Цига даим йоаг цар сийна лотаяь цlи. Кагирхоша зизаш дохк памятника улув.

Кхы а дукха да Тийрка дукъа тlа Даьхе лораеш денал гойташ шоай синош дlаденнараштa дегlа чурташ. Царна юкъе ва пионер-разведчик Володя Мордвинов а. Цига массанахьа хьожаш, тlем тlа байнарий кашамаш тlа керда зизаш дохкаш чакхбоал экскурсанташ.

Тlаккха Моздоке берз экскурсантий никъ. Дукъа тlара lокlалваьлча Тийрка тlара тlема шерашка дохалаь хиннача тlаь тlа чакхбоал экскурсантий никъ.

Грознерча В. И. Ленина цlерагlча завода къонача лер йоахараштa Дай-мехка Сийлахь-боккхача тlема хьакъехьа дукха кердадар довзийташ дика чакхъяьлар из экскурси.

Грознерча В. И. Ленина цlерагlча мехкдаьтта чакхдоахача заводерча «Поиск» клуба доакъашхоша дукха дика гlулакхаш чакхдоах Коталон цlейна хетадаь, «Шийна а тlем тlа вийнача цу эlамигача сага а хьалха» яха социалистически яхь лелаю. Дукха материал гулъяьй Дай-мехка Сийлахь-боккхача тlемах, цун турпалех тlем тlа дакъа лоацаш хиннача завода болхлоех. Къаьстта чlоагlа терко тlайохийташ леладу кагирхоша заводера тlем тlа дlабаха, цига турпала байнараш лохилга. Цар цlераш дошо алапаща дlаязъергья Коталон Ди тlакхоачаш заводе хьалдеча памятни-обелиска тlа.

СУРТА ТlА: В. И. Ленина цlерагlча завода кагирхой Магlалбике тlема сийлен моттигашка хьожаш ба. Царна юкъе ва Ф. Ф. Махонин.

В. ЕЛИЗАРОВА сурт.

Ливадера музей

Антигитлеровски коалице членаш йолча кхаь держава — СССР, США, Великобритане — правительствашта керте лаьттараш Крыме вlашагlкхетар даглоаттадар духьа — ливадийски Кlайча дворецах музей яьй. Цига юха хьаоттадаьд 1945 шера 4 феврале, доккхача гергача истола хьалхашка И. Сталин, Ф. Рузвельт, У. Черчилль lохайнача хана хинна хьал.

Двореца еза - йоккхий наlараш хlанз массанена а хьайийлла я. Хьажа баьхка нах массаза а дукха хул СССР художествай Академе действительни члена Ефанов Василе «Ялтински конференци» яхача живописни полотнона хьалхашка. Цар чlоагlа уйла тlаяхийте ладувгl исторически переговорий хьакъехьа экскурсовода дувцачунга, заседаней залага хьож, правительствашта керте лаьттараша кулгаш яздаьча документий копеш деш. Ялтински конференце сихдаьд гитлеровски Германии милитаристски Японии йохаелга, Вlашагlкхийттача Къамий Организаци хьаяра хьакъехьа решени яьй.

Сергей ШАНДЫРЬ,
АПН корреспондент.

Ялта.

Коартолий кхашка

БIаргО чу ма-доаща шера да Назрановски района «Экажевский» совхоза кхаш. Массанийца а: дехьа а сехьа а гуш я бIаьсти юв юртбоахама культураш дIаюаш йоахка агрегаташ. Царех пхьаьраш гемараш хьажкIаши дIае лаьтта тоадеш я, вожаш — коартолаш дIаювш.

...Шолжа берда йисте гIолла дада коартолий кхаш. Эггара хьалха тхоашта бIаргайнача агрегата тIадолх тхо.

— Дукха ха йий шо коартолаш дIае доладенна?

— 1-гIча апреле доладеннад тхо коартолаш дIае, — йоах механизированни хьисапе коартолаш кхееча звенон кулгалхоче Аушев Юсапа. — Оаха дейнеш 45 гектар я. Цу тIа коартолаш дIайийна даргда тахан делкъал тIехьагIа. ТIаккха кхыча звеноштa ноакъостал дергда.

— Планаш миштай шун укх шера?

— Планаш а тIайийца декхараш а доккхий да, — йоах Юсапа. Оаха дош деннад хIара гектара тIара 150 центнер коартолаш чуэца, планагIа 100 центнер йолча. Из тхога дургда. ХIана аьлча, дIаювш йола коартолаш дикагIча фух я. Соахка а йийнаяр оаха «Волжанин» яхача фух йола коартолаш. Са звено коллективо шийна участка хIара гектара тIара 146 центнер коартолаш чуийцар.

...ДIадахача шера звенош беркате къахьегарах совхоза вIашт Iехьаьлар пачхахьалкхенга коартолаш йоххара плен кхоачашъе, ПланагIа 3000 тонн йолча, Даьхенна дIаелар 3100 тонн совгIа. Массарел дуккагIа коартолаш чуэра Сурхотlарча отделенерча Богатырев Султана звенос. ХIара гектара тIара цо яьхар 180 центнер совгIа коартолаш. Шоай планаш дикка тIеххьа...

...чаьийр Угурчиев Iамархана, Албогачиев АртагIа, Белоев Хьажбийкара звеноша а.

— Тха кхашка шоаш дика хьувкъилга хьахьекхад «Волжанин» яхача фух йолча коартолаша, — йоах совхоза директора С. Хасиева. — Укх шера массе а отделенешка уж дIаюв оаха. Социалистически декхарех хIара гектара тIара 140 центнер коартолаш чуэца еза. ХIаьта тха дикагIа йолча звеноша кхы а доккхагIа декхараш тIайийцад — хIара гектара тIара 150—160 центнер я кIезигагIа йоацаш коартолаш чуэца.

«Экажевский» совхоза кхаш ка укх шера коартолаш кхееш 15 механизированни звено я. Царна керте оттабаьб балхах дика кхеташ бола, йоккха опыт йола механизаторш. ХIара звенона тIачIоагIдаьд 45 гектар лаьтта, шийна доалахьа дIаеннай эшаш йола техника. Массанена дIадовзийтад моральни материальни поощрение хьалаш.

— Тха совхоза коартолаш кхееча звеноштa юкъе денга-ра денга шерагIа ярж социалистически яхь, йоах боахама дикагIа волча механизаторех цхьаьне Угурчиев Iамархана — Цу яхьах дика беркат доал.

Хьалха яьннача звенона карара кара тела ЦIе вымпели ахчан премии лу. Таханарча дийнахьа хьалха я Аушев Ювсапа звено. Цул дукха тIехьайисац тха звено а. ХIанзле 35 гектара тIа коартолаш дIайийна даьннад тхо.

Совхозе укх шера дIае еза 500 гектар совгIа коартолаш. Царех ахаш гаргга хIанзле а дIайийна баьннаб цига. Юкъера лаьрхIача хIара агрегато 5,5—6 гектар коартолаш дIаюв дийнахьа. Совхоза специалисташа яхачох, укх гаргарча 10 дийнахьа ерригa коартолаш дIайийна баргба механизатораш.

Р. МАЛЬСАГОВ.

ЛАКХЕРЧА СУРТА ТIА: коартолаш дIаювш я Аушев Ювсапа звено.

ЛОХЕРЧА СУРТА ТIА: совхоза дикагIча механизаторех цаI, райсовета депутат Угурчиев Iамархан.

И. ПЛИЕВА сурташ.

ЛАЬРХIАР КХОАЧАШДЕРГДА

Юртбоахама продукци йоаккхилгех кайчьелгеь алсамдаккхар духьа юрта боахама болхлошта юкъе яьржа хиннача Еррисоюзни социалистически яхье дакъа лоацаш дIадахача шера доккхий толамаш даьхар тха совхоза коллективо. 218 эзар сом цIена пайда бир.

Дика лоархIабир шоай декхарех боахама хьайбаш леладераш. Иштта, план 840 центнер йолаш пачхахьалкхенга 972 центнер шура кхаьч. Из толам баккха карагIдаьнначар тха хьайбаш леладераша шоаш хьадер безктоннаме долга хьагадеш, цунах дог лазаш къахьегаш хилара.

ХIара кхоабача Iаттагара эзар а кхы а совгIа а шура яккха, шоашта хьалхашка латта декхараш толамца кхоачашдара шерра социалистически яхь йоаржае тIахьехаш кхайкарал дир дукха ха йоаццаш республика дикагIболча доаркаша фермай беррига болхлошка.

Кхайкарал дувцаш собрани хилар тха ферме. Республика дикагIболча доаркаша баь тIахьехам дег тIара къоабал а баь, шоай торонаш кхы цIаьккхаза лаьрхIа а лаьрхIа ферма дуккагIйолча доаркаша керда социалистически декхараш тIайийцар.

Иштта, СССР Лакхехьарча Совета депутата, «Знак Почета» орден лелаеча коммуниста Даурбекова Зинас хIара кхоабача Iаттагара 5000 килограмм шура яккха декхар тIайийцар, хIаьта Балхаева Дугурхана 3300 килограмм яккха дош делар. Шу доалалуш хIара кхоабача Iаттагара 3000 килограмм шура яккха декхар тIайийца хиннадар Дугурхана.

Со се ферме болх беш йола дукха ха я. Цу юкъа дика кхетадаьд аз дукха шура яккха безам бале доахана лерттIа йоакко е езалга. ХIара дийнахьа цхьан хана детта, кхаба, цIенне, ара а даьха лелийта деза доахан. Из гIулакх лерттIа кхоачашде карагIдалац массе а хана. Цхьабакъда укх шера доахана цхьан хана Iунал делга вIашт тIехьдаккхара беррига низ тIабохийтаргба аз.

Керда шу доладелча денз из гIулакх лерттIа кхоачашде карагIдоал сона. Цунга хьежа я йоаккха шура а. Январе хIара кхоабача Iаттагара 267 килограмм, февpале 271 килограмм шура яьккхай аз. Кхы а дуккагIа яьккхар марта бетта. ДIадахача шера цу бетташка яьккха хинначул дукха дуккагIа я из.

Дика къахьег соца яхь лелаеча Балхаева Дугурхана а. Соахка йоаккхаш хинначул дуккагIа я хIанз цо йоаккха шура а.

Доахангара йоаккха шура тIехь тIайоагIача хана кхы а алсамъяккха дика торонаш я тха. Дахкаш латт доахан, тоъамболаш да уж кхабара доакъар, кхьдар да.

Цу торонех бизза пайда эца хьожаргда.

Р. ТИМУРЗИЕВА,
Назрановски района «40 лет Октября» совхоза доярка, Октябрьски Революце орден лелаер.

Социализма мехкашка

30 ШЕРА ОАГIУВ ОАГIОЦА А БОЛАШ

21 апреле 30 шу дуз СССР-ай Польшаеи юкъе доттагIала, вIашн новкъостал дара, тIом чакхбаьнначул тIехьагIа цхьана гIулакхаш лела-дара хьакъехьара Договор дaь.

ДоттагIалах, вIаши новкъостал дарах, тIом чакхбаьннaчул тIехьагIа цхьана гIулакхаш лeладарах дола польско-советски Договор шоай лоархIам паччахьалкхенашта юкъе шин оагIорахьара леладеча гIулакхий доазонел гаьна арабоалаш йолча дунен халкъашта юкъерча ахтех да. Цу договоро правови ларда тIа чIоагIбир шин мехка юкъерча гIулаккашка хинна лостам, кхийчир шинна а паччахьалкхен доттагIала, хьашташ цхьатара хилара, идейни лерхIараш цаIаш хилара ларда тIа оттаяь цу гIулакхий керда принципаш.

Польско - советски гIулакхашкара из лостам дIаболабеча ларде нилай дунен шоллагIча тIема шерашка цхьана къовсам лоаттабеш польскии советскии салташа цхьана яьча марше хьахийна шинна а халкъа юкъера цхьоагIо, овдашца кIоарга историена юкъедолаш дола царна юкъера вошал. Вахаро бакъдаьд Россега паргIато ца хилча хила йиш йолаш яц Польша паргIатон цун кортамукъален яьха хьаькъалера ленински дешаш. 1939 шера сентябре Польша эшаярга кхоачаяь йола польски буржуазе политика бала беш хадаро хьахьекхар, социализм хьалъяра наькъагIа мара Польша дегIаухалургйоацилга.

Кремле польско - советски Договора кулгаш яздеш долча хана тIема цIи йовш латтар Европе. Польшои Советски Союзои къаьстта доархIам бора германски агрессегахьара кхерам юхатIаоттара торонашта дукъала чIоагIа гаранти хилийтара. Цу даькъе вIаши тIаэцача декхарашта кулгаш яздеча хана, цхьана политически гIулакхаш леладарах дола соцамаш вIашIтехьдоахача хана шинна а паччахьалкхено лардаш йоххар кхыча доакъошка цхьана леладеча гIулакхашта а цу даькъе тIемо хIалакбаь боахам юха меттаоттабара цхьана леладергдолча экономически гIулакхашта а.

Договоро юхь дIайолайир Польшаи СССР-ои дунен халкъашта юкъерча арене деррига доакъошка массе оагIорахьара цхьана леладу политически гIулакхаш вIашн бувзам а болаш леладара: машар хилийтар духьа, халкъийн континентийи, къаьстта а Европе, кхерамзле бахьан долаш лоаттабеча къовсаме, агрессе акташ ца хилийтарех царех хьахиннараш дIадахарех даькъе. Цхьабакъда, ма,-дарра аьлча, дунен халкъашта юкъерча политике шинна а мехко цхьана леладу гIулакхаш хьалххагIе а дIаьоладенна дар — фашистски Германеца духьала цхьана къовсам лоаттабаьча шерашка. Цхьана леладу уж гIулакхаш дегIадоаладара наькъа тIа цхьаькха веха а хинна дIаэттар 1944 шера июль...

Польша керда общественно-политически экономически структура хьалхе йолаеннача хана.

СССР-ларча цхьоагIоно кортамукъале еннай Польшана, торо хилийтай Нысы-Лужицке, Одре. Балтийски форда йисте кхаччалца даьда лаьтташ юха хара доаладе, аьттув баьккхаб прогрессивни социально - политически эргалонаш яра, новкъостал даьд польски экономика юхаоттаяран дегIайоалалaран.

Советски Союзо даьча новкъосталон СССР-ца цхьана леладеча экономически гIулакхашеи хоадамболлаш дола дакъа лаьцар Польша массе оагIорахьара дегIайоалаеча. Юххьанцарча, эггара халагIа йолча хана Советски Союзагара бедали машиннаькъагIа лела состави, промышленни оборудовани а продовольстви а, дIаце фуи юртбоахама машинаши кхаьчар Польшага. Из новкъостал мах баь варгвоацаш боккхача лоархIаме дар бохабаь мохк юхаметтаоттабара.

Польша дегIаярцеи цун экономически потенциал чIоагIъяларцеи цхьана хуаца а дора, дегIа а ухар цхьана леладеча гIулакхий формаш.

ДIадахача ткъаь итт шера советски капитальни оборудовани телари СССР-о Iилма-технически новкъостал дари бахьан долаш Польше хьалъяьй 300 совгIа промышленни объекташи йоккхий производственни предприятеши. ХIанз цир арахеь мехка хьаеча ерригача продуктах 30 процент совгIеи пхелагIа дакъа совгIа электроэнерги. Советски Союзо даь новкъостал бахьан долаш Польше къалъяьй Нова Гутера В. И. Ленина цIерагIа металлургически комбинат, Легницера цIаста руда доаккха комбинат, Скавинера металлургически завод санна йола промышленни гиганташ.

Польша экономически потенциала чIоагIа влиянн яьй СССР-ца леладеча Iилма-технически гIулакхаша. ТIом чакхбаьннача хьалхарча шерашка цхьана леладаь уж гIулакхаш, экономически даькъе леладаьраш а санна, СССР-о шийна оагIонгахьара деча новкъостала маIан долаш дар. Из бахьан долаш Польшага йиш хилар шийн технико - производственни потенциал сихха айе, Iилма - тохкамеи проектно-технически база хьае. Хьахилар промышленноста керда доекъош, царна юкъе — машинаш ер, кемаш дер, авиационни промышленность. Царех дуккха дараш тахан дунен тIа керттерчарна наьсса дIаэттад. Реконструкци модернизаци яьй энергетика, металлургеза - йоккхеи транспортани машинаш ю, электромашиностроени санна долча промышленноста доакъошта. Советски Союзаца Iилма-технически хувцараш деча керттерча моттигех цаI дIайоац хIанзарча Польшо.

Халкъаш вIаши гаргаухача юкъагIа сихха дегIанхаь польско - советски культурни бувзамаш. Культурни хувцараш дуккхагIа дарча, цхьана кхы тIа а тоаденна цу даькъе цхьана леладу гIулакхаш, социалистически культураш дегIаккувалараи уж вIаши вIаьхи хилийтараи новкъостал деш а социалистически мехкашта юкъе мара хулалургдоаца вIашн юкъера гIулакхаш хьахьокхаш а.

Советски Союзаеи социалистически содружества кхыча мехкашеи цхьана леладу гIулакхаш хIана а тIехьа, тIом чакхбаьннaчул тIехьагIарча шерашка а санна, хоадамболлаш йола фактор я Польша дIахо толаме дегIаахара. Къаьстта шаьра гучадувл из социалистически экономически интеграце Комплексни программа кхоачашъеча юкъагIа хулаш йолча процессашка. 15—20 шера лаьрхIа йолча цу программо белгалйоаккх керда, хIанзарча хьалаша ма-яххара йола вIаши Экономически новкъостал дара Совета членаш долча мехкашта юкъерча социалистически экономически гIулакхий этап. Комплексни программо а 1973 шера СЭВ-XXVII сесси из кхоачашъяра оттаяьча мероприятеша а дог тешадеш хьахьокх, социально-экономически дегIаухилга дIахо сихдара гIулакха, дунен тIа социалистически содружество дIахо чIоагIъяр духьа социалистически мехкий цхьоагIо чIоагIъялар. Тахан дизаеча бахьанагIа ала йиш йолаш да, социалистически паччахьалкхенаша цхьана леладу экономически гIулакхаш, социализмо керда толамаш дахара ларда Iалаш а еш, дикалга дилача лаккагIча боарамга доалаш айденнад, аьнна.

Социалистически Польша СССР-ца юзайолийташ, идейни политически цхьоагIонах ког гIортолга еш йола союз шин халкъа юкъерча вошала союз я. «Паччахьалкхенашта юкъерча массааарча союзел эргаш я из керда союз, — аьннад ПОРП-а ЦК Хьалхарча секретара нов. Эдвард Герека. — Из хьайоагIа пролетарски интернационализма принципашкара, цунна ларде уллаь вай мехкаш цхьан тайнара хилар, общественни лерхIараш цхьатара хилар».

Из союз овхийташ йола чIоагIа элемент я Польски объединенни болхлой партеи Советски Союза Коммунистически партеи идейни цхьоагIо. СССР-цара доттагIал польски халкъа а паччахьалкхен а цулхах-цIех долча хьашташа ма-яххара да, Европен дунен тIеи Польша кхеразлеиней авторитетан гаранти луш да. Дунен халкъашта юкъерча арене бизза лоархIам а болаш дIаэттай Польша суверенни социалистически паччахьалкхе санна.

Хана тохкамах чакхъяьнна польско - советски союз, ерригача вай социалистически содружества чакхдоахача гIулакхий цхьоагIо Европеи ерригача дунен тIеи машареи кхерамзлени тешам а хинна дIаэттай.

Ежи КРАШЕВСКИ,
«Трибуна люду» яхача газета керттерча редактора заместитель.

(АПН).

КЪОВСАМЕИ КЪАХЬЕГАМЕИ ХЬАКХЕЛЛА КЕРДА ВАХАР

Паччахьа хана лоамашка чутоIабаь, моцалон къелон кIалбиса, цхьаккха бокъо йоацаш хиннa нохчийн гIалгIайн тахан Советски Союза дуккхача къамий бизза дезалхой а болаш кхаэ вахар — коммунизм хьалъеш боахь. ЦIаккха юха а йоагIаргйоацаш дIаяхай каьхат деха из Iодеца из хоаш нах юртара юрта иха, лазар хийттача маьлха каша буешаш хинна, шоай вахар аттача деккхара шейхаши устазаши оврагIбовлар дехаш цар дуIаш даь хаьаш. Шоай вахара а пкааа а бизза дай ба уж тахьи. Цар кулгана хьаккхоль Даьхен пузкъа, уж ба техникеи Iилмеи дегIаккхувлараш, нах лазарах берзабераш, кердача заман саг кхевераш. Шишерга хьахиннадац из дерриге а.

Бешлоам тIара шаьра ареги сацца гу. Сийлахь-боккхача Октябро гIалгIайн нохчийн бIаьшеренийн боадонера арабоалаш хьабена ниъ. Халача къовсамех къахьегамех дайкъаьд Ленина парте нохчаштеи гIалгIаштеи из ираэ вахар. Уж бирса шераш дагадоагIаш а керда вахар бахьан лаьттача къовсаме дейале дакъа лаьца а дукха мах ба вай республике, цар унзара гIа санна дувц цу хьакъехьа шоашта дагадоагIараш.

...БIаьшерешка шоаш дог даьха Советий Iаьдало луш йола паргIатонаш бахьан денале къовсам лоаттабе лаьрхIар Нохчийчени ГIалгIайчени къахьегамхоша. Цу хьакъехьа йола цар уйлаш дика яьшхар нохчий къеча наьха баьчас Шерипова Асланбека 1918 шера мий бетта Терски Халкъа Совета заседанс ше къамаьл деш: «Сийлахь-йоккха эрсий революци бахьан, тха даьна бIаьшерашка къовсам лоаттабеш боаккха ца луш, гебагIашта тIехувсалуш хинна, башхадика кортамукъале хьаьчай тхога. ХIанз, тхоашта ловчка бесса даха бокъо тхога кхьана хана, из бокъо цIаккха а цхьанига а дIалургьяц халкъо».

Большевикаш кертелаттача Грозненски пролетариато, къеча казакашеи, нохчашеи, гIалгIашеи, Шеча Эскара новкъостаца, гIорбашни цIи хеза болча сийлахь-воккхача Ленина викалаша Г. К. Орджоникидзеи С. М. Кировеи кулгал а деш доахадир контрреволюционни низаш.

Нохч-ГIалгIайчене Советий Iаьдал бокъонца чIоагIденначул тIехьагIа цунна духьала къовсам лоаттабара методаш хийцар контрреволюционни элементаша. Моттигерча Iаьдала органашка чакх а буадаш цар тийша балхаш лелаеш боахам меттаоттабаран, юрта боахаме коллективизаци чакхъяккхаран тIаерзаяь йолча парте политикана духьала. Кулакаши дина керте латтараши, масала, продналогови кампани фуннагIа даь а чакх ца хилийта гIертар, къахьегамхошка, къаьстта кхалнахага дешийта духьаленаш уттайора, колхозаш вIашагIйоххача тайптайпара провокацеш йора, партийни, комсомольни, советски активисташ боабора. Классови моастагIчун карах велар партеи ГIалгIай обкома хьалхара секретарь Черноглаз, парте обкома агитпрома эзвдующи хинна Кундуков, Нохчийчен обкомо лаззавонар Сайханов, Аьхки-Юртарча юрта Совета председателя заместитель Оздоева.

30 шерашка Мочкий-Юрта партийни собрани чакхйоаккхаш классови элементаша ийра цу юрта партячейка секретарь Мальсагов Муса.

Цу хена хиннача классова къовсама бокъонца дола сурт оттадеш дар шоашта дукха везаш хиннача Серго Орджоникидзега, из ваь 50 шу дизарца дувзаденна; 1936 шера гIалгIаша цунга дахийта моарцIала письмо. Цу тIа цар язду:

«...Керда культурни дIаьхийн колхозни вахар дуллаш доалл тхо. Укхаза а хIара гIа массаза боаккха тхона, ае де, кхагэта кхар... хIема... кхосси гIерт моастагIа. ДIадахкаиаза нислули кулашташ хьалха латтараши, моллаши хIана а тIехь гIерт Советий Iаьдалах бола наьха тешам бовбе, хIаьта цхьабараш, тха колхоза цIагIе чу а баьна, цуннна доал де а гIерт. Тхона эхь хет цу дена хьалкхе а дерий де, Серго. ХIаьта а тхона юкъе хIанз а тIехьа болаш ба моастагIаша бувцача наьх цхьаза тешаш де гIертача моастагIчо лархIац с гаргалол а е денна дом а, е цхьаккха хIама а. Тхона болх боалаш ва из моастагIа...

...Цхьабакъда, уж, моастагIий, кIалакбергба оаха, Серго! Тхона бицбеннабац хьа кулгалца оахоша лоаттабаь Советий Iаьдал бахьан лелабаь къовсам, тхона дицденнадац цу къовсаме оахоша Iомадаьр. Тхона цох хов дика вахар сигалара чу ца доагIинга, наьха моастагIашца лелабеча къизача а халача а къовсамца, кулакашца, кулакашта хьалха латтарашца, моллашца лелабеча къовсамца из даккхи дезийла. Оаха уж цIенбаь дIа а боахаргба, Серго! Оаха тхоай колхозаш чIоагIъергъя, большевикий колхозаш ергъя оаха царех, тIехьадисар дIадоаккхаргда, керда, культурни, дика вахар дулларгда!

ГIалгIай къам бо дар, ХIанз Советски Союза турпала, низ болча, сий долча дезала вой ва из.

Да вацар цу къаман, нана дIаяьккхаяр цунгара. ХIанз цун я лергйоаца а шоай синоел дукхагIа царна еза а, цар дулхах-цIийх йола а Коммунистически парти. ГIалгIай къаман я из хьеста а цунна дукха еза а турпала нана — Советий Даьхе...»

Советий Iаьдал эттача хьалхарча деношка денз Нохч-ГIалгIайчен новкъостал де болабелар Россе массе моттигашкара къахьегамхой. Лоамароштa лаьрхIа хьаухар кIада, ялат, юртбоахама инвентарь, гIишлой материалаш. Масала, 1920 шера 19 вагон кIа дайтар, хIара гIалгIай къахьегамхочоа 1/4 аршин кIаден цхьаьца бIаь тума ахчеи делар. 1920 шера гIалгIашта юкъе дIадийкъар 1750 пунт фатагеи, юртбоахама инвентарь эзара ахча хьахийцар Iаьдало. Алхха 1920 шера ГIалгIайчен халкъа боахама хьашташа 19 миллион сом совгIа дIаллехийтар.

Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхоша дег тIара баркал йоахар шоашта новкъостал дарах, Советски Iаьдал чIоагIдара шоаш беррига низ дIалургдухиларах тешам лора.

ГIалгIай къахьегама халкъа съезде тIайийца резолюце тIа йоах: «Советски Iаьдал — къахьегамхоша дог даха йиш йола дикагIа дола Iаьдал да. Контрреволюционни бандаца лоаттабаьча къовсама тхоай эзараш къонгаш дIабеннача оаха... Вайнача къонгий цIийх, йоагаьнча юртий чилах дув буъ Советски Iаьдала дайм тешаме хилеи цунна мамогга эша новкъостал ден. Къахьегамхой моастагIаша дог ма доахалда кхыча халкъий къахьегамхошца гIалгIай вIашагIлотабе шоашта карагIдаларга. Беррига къахьегамхой — эрсий, хIярий, черсий, нохчий, иштта кхыбараш — тха вежарий».

Советий Iаьдал бахьан лаьттача къовсаме Нохч-ГIалгIайчен къамашта юкъе хьахийна доттагIал чIоагIлуш хиннад машарерча къахьегаме.

Шерагара шерага лакклуш йоагIаш хиннай ахархой хьал-торо. Нагахьа санна Нохч-ГIалгIайчене 1920 шера 4.796.336 пунт мара ялат чуий ца деце 1925 шера 9.706.001 пунт ялат чуийцар ахархоша, вешта аьлча, шозза дуккагIа. 1920 шера 531.534 бежан мара хиннадоацача 1925 шера 800.578 бежан дар ахархошка.

БIаьшерений боадонера наьлха дунен тIа, цивилизацо новкъа яьккхар Нохч-ГIалгIайче Советий Iаьдало. Культурни революцена карагIдаьнна доккха хIама дар нохчийн гIалгIайн йоазув-дешар хьакхоллар, нохчийн гIалгIайн къаман интеллигенци, къаман меттала кепайоазув, литература, искусство хьахилар. Толамца дегIаха йолаелар форма къаманн чулоацам социалистически бола къаман культура. Цу лостамагIа парте хьалхара гIа бакъхар нохчийн гIалгIайн вахаре чIоагIденна хиннача дIаяхача заман тIехьадисача гIулакхашца къовсам боаржабарца, бахача наха йоазув-дешар Iомадарца, хьехархой кадраш кийчъярца. Ерригача Нохч-ГIалгIайче иттанел совгIа хьехархо ваьар, хIаьта шейхаши моллаши иах бIаь саг вар. Школаш, изба-читальнеш хьайиллар: наха йоазув-дешар Iомадара балха парте юкъеэзар беррига дийша нах.

Эрсий болхлой классаца нохчийн гIалгIайн къеча наьха интернациональни бувзамаш чIоагIдалара боккха лоархIам болаш хилар грозненски пролетариато, Ростоверча, Киеверча, Харьковерча, иштта Россеи Украинаи дуккхача кхыча городашкарча къахьегамхоша вай культура дегIахувлача шефски новкъостал дар. Лоацача юкъа цар новкъосталца школаш, клубаш, дешар-йоазув Iомаду пункташ хьайора. Масала, гр. Ростов-на-Дону Андреевски района болхлоша шефски новкъостал дора ГIалгIайченна. ГIалгIай школашта лаьрхIа цар гул а даь 11500 сом дайтар, вай юрташка шоай культармейцаш бахкийтар. Боарам боацаш дукха ахча хьахийцар паччахьалкхено халкъа образованена.

Цхьабакъда, вайнаьха вахаре культурни революци чакх ца яьлийтара чIоагIа духьале йора классови моастагIчо. Нах шоай доалахьара бовлар кхераш, царга ца дешийтара тайп-тайпара зуламе гIулакхаш леладора кулакаши дына керте латтараши. Школайн ликпункташ хьехархой боабора цар, деша ухача ахархошта кхерам тIатувсар, уж мунапакхаш ба гIерт Iаьдал, яхаш школай хIамаш йохайора. Уж иштта духьала бар нохчашеи гIалгIашеи эрсий мотт Iомабара, къаьстта царна ла магацар кхалнах маIача наха нийсса, дешаш а общественни вахаре дакъа лоацаш а хилар.

Нохчийн гIалгIайн къаман коммунистийн интеллигенци новкъосталца моттигерча партийни организаце къовсам лоаттабора буржуазно - националистически элементашца, наха, дIадовзийтар культурни революце лерхIаш дар.

ТIехь-тIехьагIа дуккагIа нах юкъеозар вай мехка социализм хьалъяра процессо. Цо торо лора къамаш дIахо гаргаахара, царна юкъе барт, доттагIал чIоагIдара процесс сихъяра. Юкъарча гIулакхо — социализм хьалъяро — къамашта юкъе шоаех бола тешам чIоагIбора.

Таханара Нохч-ГIалгIайче — из я мехкдаьтта доаккха, мехкдаьтта чакхдоахеи мехкдаьттахимически промышленноста мехка йоккха центр.

Хьаяьй вай заман машинашъю, электроэнергетически, приборостроительни, яйгеи кхачани промышленность.

Советий Iаьдал латтача шерашка дукха хувцамаш хиннад юрта боахаме а. Бокъонца вай заман техникаца кийчъяь колхозаши специализированни совхозаши я республике.

Иштта чIоагIа дегIаенай культура, искусство, литература. Шерагара шерага шерлуш доагIа къаман Iилман кадрай мугIараш. ХIанз республике кхо бIаь совгIа Iилман доктори кандидати ва.

Советий Iаьдала шерашка халкъа боахами культуреи дегIаккхувлача, халкъий интернациональни доттагIал чIоагIдеча Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхошта дукха хIама карагIдаьнна хиларах тешал ду республика байракха тIа лепача Даьхен кхоъ ордено.

КПСС Нохч-ГIалгIай обкома X-чеи XIII-гIчеи пленумаша белгал ма даккхара, уж толамаш кхы а дикагIа хила йиш яр, дIаяхача замах юхедиса йирча гIулакхаш леладеш цхьабола нах бецаре. ХIанз а тIехь нохчийн гIалгIайн вахара юкъелелх дына керте латтараши, пабезам оттабе гIерт националистически уйлаш йола нах.

Советски вахаро овлаш тIара хийцаб нохчийн гIалгIайн сакхетам. Из кхета а деш, дына керте латтараши националисташи беррига низ тIабохийт нохчийн гIалгIайн вахар тоадеча, из дегIаккхувлача Советски Iаьдала карагIдаьнараш IотоIаде гIерташ, цар лоархIам кIезигбе, нах шоай доалахьа лоаттабе гIерт, цар хьалаувц кердача сочетски традицешеи обрядашеи тарлуш доаца, наха гоама дола дIаяхача замах юхедиса йирча гIулакхаш. Уж хIанз а тIехь вайнаьха вахара юкъе лелаш да. Вайнаьха, къаьстта а кагирхой, сакхетаме нохчийн гIалгIайн кхыдолча къамел тIех ба, цар исторе чухь хиннаяц классови башхалонаш, массавар цхьатара хиннав яха уйлаш чIоагIъе гIерт уж. Уж уйлаш чIоагIа зене а харц а я. Цар новкъарле ю исторически бакъдарий а хIанзарча вай вахара а лерттIа мах бе, кхыча къамашцара доттагIал чIоагIде. бIубенна дIахьалхашкаьха ахь.

Вай даьша цIий Iоухийташ лаьхка ираэ вахар, къамашта юкъера доттагIал вай воаш лораде деза.

С. ШАДИЕВ.

Хаоттами кхашкара балхаши

Укх шера 5—10 ди тIехьагIа яьнай бIаьсти. Денгара денга йIоахьяла йолаелар. Республика дуккагIдолча даькъа тIа 19—20 марта 3 градус йIовхал эттар, хIаьта лоаман районашка—29—30 марта. Март бетта хиннача йоачаша къулбаседен централыни районашка 15—20 миллиметр тIоадал елар (нормах 60—90 процент), хIаьта къулбехьа ядача районашка — 20—30 миллиметр (нормах 110—120 процент). Пхе-ялх дийнахьа лаьттар йоачаш.

Республика боахамашка чакхдаьннад бIаьстан юкъе юв культураш: горох, кеч, мукх дIабера балхаш. ХIанз шекара свекла дIаювш я. Март а апрель болалуш а йIовхал оттарах лаьтта дIоакхденнад.

Къилбаседа районашка хьажкIаш дIае йолае мегаргья.

Дика Iангардаьннад гураьха дIадийна ялаташ. Тохкам бича гучадаьннад, ерригача республике гураьха йийнача культурех 51 процент тIехдика хьал долаш хилар, теттара во я 2 процент. Надтеречни, Шалински, Гудермесски, Шелковской районашкара гураьха йийна ялаташ дика да, иштта хьала тIа дя Наурски, Грозненски районий боахамашка хий дехкача лаьттаьш тIа дийнараш а Цхьабакъда, цхьайола бацоврIаш лакхен лохен я. ХьатIа ца доалаш дисача гураьха кхы а ялат дIатIадийнача кхашкара сурт хозагIа да. Шиь-йеь лорд хийцай цу кхашкарча баьцоврIаша.

Сунженски Назрановски районашка цхьадолча кхашкара ялаташ сов лакхденна лай кIал дахар. Гураьха эттача йокъалах лордаш йокъаенна моттигаш я. ХIаьта шелал йоацаш мела лаьттача Iай грибкови лазараши садоахка зенера хIамаши йийбай цу участкашка.

Республике гураьха йийнача культурех 33 процент кхоалагIа лорд хецаш я. Царех цхьайолча участкашкара культураш нийлха я.

ХьатIа ца доалаши дукха нийлха долаши 1—4 процент кхаш да Назрановски, Наурски, Сунженски, Грозненски, Ачхой-Мартановски районашка.

Дика Iангаръяьннай республика сомий бешамаш. Март чакхбоалаш ерригача бешамашка чIонак техай. Генарган долча сома апрель бекъалуш зиза техад. Iажий бешамашта 2—4 мас зиза тохарга.

ХIанзчул тIехьагIа шолал оттаргьяи ала йиш яц. Март чакхбоалаш лаьттан хIалкара комсаш хьамукъаяха йолайир Шелковской районе. Комсий гаьнашта чIонакаш яла йолалургья апрель бовш.

Баьцадаараш кхедеча боахамашка рассада кхашка дIайогIа доладаьд. Хаоттамга хьожаш а ладувгIаш а хила деза. Шелал оттаргхиларах хоам бича шортта хий дулл, хий тох, кIур бу, дIакъовла йиш йолча дIакъовл.

Л. МАЛЫГОНОВА,
Грозненски городской АМС доаккхагIа йола инженер - агрометеоролог.

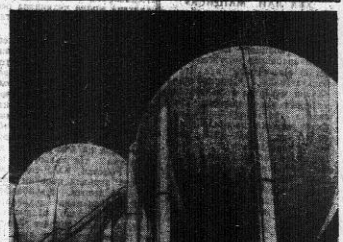

Польски Халкъа Республике йоккхагIа ярех йолча, Советски Союзо технически новкъостал а деш хьалъьяча азотни комбината резервуараш. Азотни удобренеш шера 2 миллион тонн хьаеш йола керттера бедал советски Украинера газопровода чу гIолла дIаухийташ йола советски газ я.

ЦАФ—ТАСС сурт.

СКВАЖИНАШТА «ДАРБА ДЕРАШ»

Мехкдаьтта тIаккхийтара дукха балхаш ду пятилетка тIеххьарча шера «Сунжанефть» НГДУ скважинашта капитальни ремонт еча цеха коллективо. ЛаьрхIача ханал хьалха капитальни ремонт а яь йистенаккхар цо дIабахача шин бетта кхоъ скважина. Цеха болхлоша ремонт яьча № 49 йолча Вамаекулерчеи № 39 йолча Ачалкхерчеи шин скважинах хIаране дийнахьеи буси 50 тонн мехкдаьтта дала доладир. Къаьстта дукха болх бир чоалханерча хьалашка № 126 йолча скважинера мехкдаьтта хьадоладалийтара мастера Аушев Хасмахьмада кулгацена ремонтникаша. Уж балхаш даьчул тIехьагIа дийнахьеи буси 10 тонн «Iаьржа дошув» 20 тонн хийи дала йолаелар скважина.

Иштта дика къахьегаш шоашта хьалхашка латта декхараш толамца кхоачашдеш ба мастер А. П. Ерош керте латта ремонтникаш а. Цига хIара сменагIа нормаш тIехкхоачашъеш хиларца белгалбаьнна ба бурудтеттараш Мосленко Василий, Хирьянов Иван, Павлов Георгий, кхыбараш.

В. ВОЛОДИН,
тха штате воаца корр.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

Японски калейдоскоп

ЮХЕЙИСАЧА ПРИЧАЛЕРА «ИРАЗ ДОЛА САРМАК»

1954 шера цхьоалагІча марта Бикини яхача гІайренгара гаьна боацаш бар японски тунцелов «Фукурю-Мару» («Ираз дола сармак»). Ийкхача американски водородни бомбо Іалаьмате дукха радиоактивни осадкаш гулъяьй океана тІа. Іоажала догІа тІатехар японски кемилга а. Цу хана ца довзаш хиннача лазаро дукха ха ялалехьа Іазап тІаоттадаьд экипажа, хІаьть цхьа ах шу даьннача гІолла лучевой лазарах веннав тунцелова радист А. Кубояма.

«Ираз дола сармак» ядерни герз Іоаделга боккха кхерам болаш хиларах тІаккхувш йолча тІехьенга бирса хоам белга хургдолаш дІаоттадаь лоаттаде лаьрхІар машара тІехьарча японски къовсамхоша. Из тоадара ахча гулле доладаьд. Даим латтаргдолаш «Ираз дола сармак» чудоагІаргдолча порте зал-музей хьалъяра ахча хьожаде дош деннад токийски администраце. Иштта Хиросимен Нагасакен атомии бомбаш чуйийттача ханара экспонаташ а хьокха оттае лаьрхІад музее.

ШИЙ ТАЙПАРА КОНЦЕРТ

«Финансови халонаш бахьан долаш» 1972 шера дІаяьккха хиннача японски филармонически оркестрацарча кховткъа саго, дукха ха йоацаш юха гул а вейна, концерт оттадир. Къахьегама министерство чуйолча здания хьалхашка хилар из. Цу тайппара цхьан хана чІоагІа гІоръяьнна хиннача цу коллектива музыканташа протест кхайкайр японски искусство «ловзаераш» ахчан тІувсаш хилара духьала.

«ЦЕРГАШ ЛАЗИЙ? — САТОХА ДЕЗАРГДА..»

Статистико йоах, бетт-бетта дантисташкара гІулакх кхоачаш ялх миллионага гІортташ японцаш ба. Цергаш тоайрах боаккха мах дуккхача къахьегамхой дІабала низ ца кхоачаш селлара лакха хилар ше долаш, бетташка цхьаза ах шерага кхаччалца багІа безаш хул лора тІавода очерд хьатІаккхачарга хьежаш. Хозахета даь дац тІехьагІа хила тарлучох эггара дикагІа сакхувш бараша лора тІабаха шоаш дІаязбайташ: хьанна хов ах шу даьннача гІолла церг лазайоалий а.

ХІанз Японе, дуккагІча даькъе городашка, практике ва 43 эзар стоматолог — юкъера лаьрхІача городашкен юрташкен бахача нахах хІара бІаь эзар сага 40 лор мара ца кхоачаш. Укх гаргарча хана е гІулакх тоалой тамаш йолаш да. ХІанз укх сахьата эшшача боараме стоматологаш кийчбе низ кхоачаш яц медицински вузаш, хІана аьлча боарам боацаш дукха мах бода дешарга. Алхха стоматологе вузе юххьанца дІачуводаш доаккх миллион иен совгІа. Цу тІа дІатІатоха оагІа дешаш йоаккхача хана тела мах, гойтара пособех, лабораторех, библиотеках пайда эцарах боаккха мах, «даьла духьа вузана тела ахча».

«ХЬОНА МУТІАХЬА ВОЛА ХЬА ЛАЙ МАІЦИСК»

«Кинофильме лоадхІаме ролаш ловзаяра хьаькьа вола яискаш эш киностудена». Дукха ха йоацаш цу тайпара хоам арабаьлар моттигерча газеташ тІа. «Тохо» яха Японе йоккхагІйола кинокомпани «Хьона мутІахьа вола хьа лай маІциск» яхача повестах кино даккха йолаеннай — вовзаш волча японски писатела Нацуме Сосеки (1867—1916 шш). цу произведене тІа хьагучадоах саго саг вовцавара ларда тІа хьахиннача общества айпаши оамалаш. Доладалар маІача цискагара да цун. Из хургда фильме лелача событеи кеттера доакъашхо а. «Циска» волаш кхы а я цу тІа. Из «Мике» — «керттерча турпала» наьши цун соперники — гІожа, леташ дола «Куро».

А. ЛАЗАРЕВ.
АПН соб. корр.

Токио.

АФРИКА: КЪОВСАМА КЕРДА ЭТАП

да «Мике» — «керттерча тур-

Ханой моттигон боарам оттабаь боллаше а шоашта чу бІарчча „исторически этапаш" белгалъеш е шоашца керда явленеш хьахьоккхаш событеш хул.

Из тайпа къамаьл сона хезар дІаьдахача шера гуйрийна Нью-Йорке волаш. Цу хана, ВІашагІкхийттача Къамий Организаце Генеральни Ассамблея XXIX сесси болх бе йолаеннача хьалхарча деношка, ООН здании хьалхашка Гвинея-Бисау яхача кортамукъален Республика байракх торжественно айеча нийсвелар со.

Цу эггара къонагІа йолча кортамукъален африкански мехка хьалхара викалаш ООН-а теркама юкъамоттиге бар: Гвинея-Бисау делегаце юкхьанца заседаней зале моттиг дІалаьцар, цунна гонахьа баьлар журналисташ, селхан а тІехь кортамукъале бахьан къовсамхой тІема форма лелаеш хиннеи герзацара къастанза болен членаш бехктоккхаме дипломатически мисси вахаре юкхьанца кхоачашъеш шоаш хиларах бІукъожабеш бар.

Цхьаьккха цхьан делегаце — Португале — викалаш бар цІей дездеча хьисапе дог айденна. Португальски делегацена керте латтачо Португале кхыча мехкашцарча гІулакхий министра доктора Марио Соареша яь пресс-конференци доттагІала хьале чаккхъяьлар: португальски правительства, цун цІерагІа къамаьл деш вай кхыча мехкашцарча гІулакхий министр, йоахар деколонизаце линие тІа латтен Африкерча «португальски владенеш» аьнна оалаш йолча моттигашта ма-хулла сихагІа йиза кортамукъале ялара тІехьа хилен лаьрхІа я. Португальски владенешта юкъе эггара хьалхагІа кортамукъале яьккхача ООН членаш долча кхыча паччахьалкхений байракхашта нийсса Іоегla ягІача Гвинея-Бисау яхача Республика байракхо чІоагІа тешам болийтар Анголан Мозамбикен кортамукъале йоаккхаргйола ха а гаьна йоацилга.

Цу хана дунен кепайоазоно белгаллора, Ист-Ривере латтача здание тховна кІал, ВІашагІкхийттача Къамий Организаци хьахилча гІоне, цу деношка «кхоалагІча дунен» мехкийн Португален викалашта юкъе хиина барт цІаккха хинабац: цу мехкийн социалистически паччахьалкхенийн викалашца цхьана португальски делегаце кхаж тессар Къулбехьен-Африкански Республика расистски режима викалашка сессе балха юкъе дакъа ца лацийтара тІехьа.

ТІЕХХЬАРА ИМПЕРИ

ДІададахача шера гурахь ООН тховна кІал хиннача цу событеша хьахьеккхар шоашта юкъе керда дика хувцамаш хиннилга. Уж хувцамаш африкански континента тІа хиннад Португале фашистски режим парх вьнна йохарах, из йохаяра керттерча даькъе Іеткъар Гвинея-Бисау, Анголан Мозамбикен къаман-кортамукъален боламо португальски колониализм эшайр. Уж коталонеш малагІа ала бар аьлча, из бар колониальни имперех тІеххьарьяр эккхийта урагІьхийтача молха чухиннача бешкаша хоттенна гІайг лотаьяла.

Цунна цхьана цу событеца хьахьеккхар Африка къаман-кортамукъален болама исторе чухь керда этап дІайоладенилга. Тахан, Африкера колониализм практически эшарах дувца йиш йолча хана, континента тІа доаламбоацаш мара «испански владенеш» Джибути яхар французски территоре мара ца йисача хана, ден повестка тІа къаьстта ира латт Родезен ЮАР-ен режимашта духьала къовсам лоаттабара дешаш. Къулбаафрикански расизмана духьаларча къовсамца айхха вІашагІхоттаду законах доацаш. Форстера режимо оккупац яьча Намибе кортамукъале бахьан бола къовсам. Саймонстаунен (ЮАР) Индийски оксеана Диего Гарсия яхача гІайрен тІеи тІема базаш йолча империалистически паччахьалкхений тийшача балхех континента кортамукъале Іалашъелген.

Хьалха расистски режимаш, къаьстта ЮАР, къаман-кортамукъален низаш тІагІортара духьала къовсам лоаттабеш, Анголан Мозамбикен хьаьча «буферах» тийша яр. ХІанз хувцамаш латтача правительствашка доал деш йола Мозамбик укх шера июнь беттен хІаьта Ангола ноябрь беттен паччахьалкхенаш хиннача тІехьагІа къовсама доазонаш расистски режимаи доазонашка гІолла чаккхдаргда. Иштта цу тайпара, кхы метта йоагІаргйоацаш ехар Ангола—Мозамбик — Родезия — ЮАР яха «колониалистски барьера» хьаькхоллара империалистически низаша лелаь плаваш. Кердача хьалашка керда торонаш хьаелллалу расизмаи дукхагІбарий Іаьдал оттийтарам духьала къовсам лоаттабеча Родезен ЮАР-ен дуккха миллионаш болча африкански бахача наха хьалхашка.

Чурча меттел арахьарча фронте а дІахо хьинаре къовсам лоаттабеш я ЮАР къаман-кортамукъален болама духьала. Цаховш нийсденна хІама дац, Мозамбикен Анголен «ультрас» леладу гІулакхаш ЮАР-а еча финансироваеца, цигара цунна герз лоаттадарца, ЮАР-е наемникий бандаш вІашагІтохарца бувзам болаш хилар, цу мехкашкара патриотически низаш дохаде Претора гІертар.

Цхьабакъда, Форстера «машара наступлени» ярца хьисап дола «пряник» лургья а йоах Африкана: Ши шу хьалха африкански цхьоагІон Организаце тІа ца ийца «диалога политика» керда вариант я из. Царца шоаш диалог е болабалале, Африка кортамукъа долча мехкаша цу хана аьлар, ЮАР чу патриотически низий викалашца дІайолае еза из расисташа, аьнна.

Дувца хьашт дий, Африкана Форстера кач йолла гІерта «пряник» расистски режима юхь бокъонца хувцаенна хиларах тешал да аьнна. Дуккха долча ЮАР «полицейски низаша» Родезе доазон тІа патриоташта духьала къовсам лоаттабу, дІахо болх беш я ЮАР чура репрессивни аппарат.

Цхьабакъда Преторера расистски режима гІа-гІа чІоагІагІа давлени еш латт мехка чу а доазол арахьа а. 1974 шера ЮАР-е 3 эзар совгІа забастовка хиннай, 200 керда профсоюзни организацеш хьахиннай, цо тешал ду къахьегамхой денал чІоагІденна хилара.

ШИ ПОЛИТИКА

«Франс нувель» яхача французски газето цхьа сакъердаме факт ювцаш хоам баьб. Цо ма-дарра гучадоах континенте этта хьал теркам тІабахийта Іомадеш долча малхбузен паччахьалкхенаша дІахо йодача хана Африкаца леладе лаьрхІа гІулакхаш.

«Дукха ха йоацаш цхьан саго теркал ца еш цхьа событи хилар, — яздора газето, — Киссинджера балхара дІаваьккхар паччахьалкхен департаменте африкански гІулакхаш леладеш хиина болхло. Цо барт бетташ хиннаб цунга Преторе хьакъехьа сов дукха хьашт долаш хиларах, нийсагІа аьлча, регеональни планах из барта вахийта гІерташ форстера давлени цо ярах. Ца доагІа гІулакхаш да уж, хІаьна аьлча, шийна ма-могга Форстер хьаллаца а цун режим чІоагІъе а езача эттай ВІашагІкхийтта Штаташ. Малав паччахьалкхен департамента болхлочоа когаметта венар? Массанена вовзаш вола саг: Пиночета паччахьалкхен переворот еча хана Вашингтона оагІорахьара Чиле посол хинна Натаниэл Дэвис. Форстера «отступлени» яра стратегех, цун масштабаехи, доазонехи, цун бувзамехи Африка къаманий демократически низашта цо кер чу лелабеча кхерамах йола бІаргча программ я из».

Е. КОРШУНОВ.
(АПН).

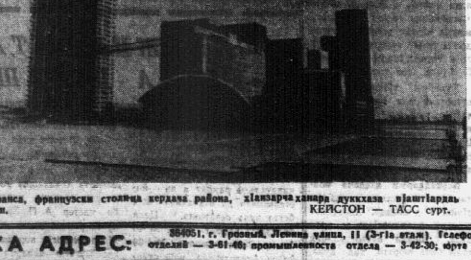

Дефанса, французски столица кердача района, хІанзарча ханара дуккхаза вІаштІардаь цІеиош.
КЕЙСТОН — ТАСС сурт.

УНАХЦІЕНО ЛОРАЯРА

Грозне шоллагІча микрорайоне Дудаева бульваре дукха ха йоацаш болх бе йолаеннай керда хьалъяь № 89 йола аптека. Республикерча аптекашта юкъе эггара йоккхагІа а кердагІча гІирсашца дикагІа Іалашъяь а я из. Молхаш кийчъеча оттаяьй вай Даьхен а Волгаре а керда оборудовани.

Дуккхача хана болх баь, лаккха говзал йола фармацевташа провизора Н. К. Шевцовас, заведующе заместителa В. Н. Толстовас аптекашка болх бу 29 шу да, итт шерал совгІа ха я ассистенткаша Е. П. Григорьевас, В. А. Мамаевас из болх бу. Рецептех наха молхаш дІалуш бола В. М. Леонидова, Л. Г. Спасибина, молхаш йохкаш бола С. П. Ильина, Н. А. Багирьян а ба шоай болх дика бовзаш.

— Типовой проектах хьалъяь я тха аптека, — йоах заведующе Г. Г. Гулиевас, — укхаза Іалашдаьд лерттІа дика болх бара мел эшар.

Из бакъда. Доккхий сапаргІата, люминисцентни сердал йола сийрда цІенош. Болхлошта хІама даа ше къаьстта цІа, душевой, цІе уголок, санузел, лифт, а йолаш подвал, холодильни установка, кхы дукккхадараш да укхаза.

Нагахь санна кислород эшаш саг веча, цун дукха хьежа везаш. Кассе мах дІа а беле, ше шийн гІулакх а дий дІавода из.

Дика гІулакх да аптека болхлоша «УнахцІена хила» яха доккха альбом кийчдар а. Цо торо лу аптеке баьхкарашта маха тохара, поливитаминех нийса пайда эцара, дукха цІий доагІаш чов хилча хьалхара новкъостал дара, ше шийна массаж яра, чов еххара, хила вахачоа новкъостал дара хьакъехьа де дезар довза.

Иньэ а микрорайоне баха нах молхашца Іалашбе а № 7 йолча поликлиникана эша молхаш лоаттае с езаш я керда аптека.

— Керда унахцІеной учреждени хьаеллар, — йоах пенсионера У. А. Леоновас, — из къахьегамхошта доккха совгІат да Советашка хоржамаш ду ха хьатІаккхоачаш.

Ф. МАЯКОВСКИЙ.

СУРТА ТІА: аптека молхаш йохкача зале.

В. ЕЛИЗАРОВА сурт.

Кагирхошта-патриотически кхетам

ДАЬХЕНЦАРА БЕЗАМ ЧІОАГІБЕШ

ГАРГАКХОАЧАШ латт фашистски тІаьрахоел вай мохк котбаьнна 30 шу дизара сийлахь-доккха ЦІей. Дукха ха я районера пионераш, берригa дешархой цу цІейна кийчо еш бола.

Районерча хІара школе болх беш я «Поиск-30» яха штабаш. Царна кулгалдеш ба школашкара кхетама балха бола завучаш, тІема кийчон а физкультура а кулгалхой. Хаьдда оттаьча планех лелабу штабаша шоай берригa болх.

Штабий кулгалхошца семинараш чакхъяьхай. Школашкарча ерригача батальонашка дийцад Москверча № 681 йолча школан Берлинерча Кошевой Олега цІерагІча школан пионераша гитлеровски Германи эшаяь 30 шу дузача денна кийчо яра хьакъехьа социалистически мехкашкарча пионерашка даь кхайкарал.

ХІара батальоне кийчдаьд «Дувц Коталон турпалаша» яха альбомаш. Къонача лер йоахараша лех Дай-мехка Сийлахь-боккха тІом хиннача шерашка тІем тІа а къахьегаме а советски халкъа хараІдаьнна турпала гІулакхаш гойташ дола документаш. Школашка каст-каста хул дешархой тІема ветеранашта вІашагІкхетара сайренаш. Коталонна хетаяь «Котало, салют» яха выставкаш кийчъяьй цхьоалагІчен, кхоалагІчен, ялагІчен юкъерча школашка, № 4 йолча школе-интернате.

Районе чакхдаьккхад тІема сийлен музеяшка цІеношка хьожилга, иштта конкурсаш яьй тІема а къахьегама а ветеранех дикагІа дувцар яздара, чайкдаьхад «Орлёнка», «Зарница» яха ловзараш. Цу ловзараш юкъедоагІаш дар дикагІа патриотически иллеш алар, тІемах лаьца сурт дилар. Дай-мехка сийлахь-боккхача тІемах стихаш ешар, сочинени язъяр, кхыдараш.

Тайп-тайпара дукха болх бу батальонашка хІара дешархо ГТО значок йолаш хилийтара. Школашка чакхдоах «Тимура седкъий» яха хІираш. ТІемеи къахьегамеи инвалидашта, байнача тІемахой дезалашта пионераша тайп-тайпара новкъостал а деш чакхдувл уж.

Коталон цІей дездеча дийнахь Дай-мехка Сийлахь-боккхача тІем тІа дакъа лоацаш хиннараштa дала совгІаташ-сувенираш кийчдеш ба хІанз батальонашка. 9-ча мае Чкалова майдан тІа вІашагІкхетаргба МагІалбикера а арахьара тІабаьхка а тІема ветеранаш. Цу дийнахьа укхаза хургья «Зарница» «Орлёнка» батальонай парад.

Ши бутт ба батальонашка тІемахой памятникаш долча Коталон дийнахьа Сийлен ха оттаде бокъо яккхара социалистически яхь лелаю. Яхьа юкъедоагІа иллеген боларген хьожилга, дикагІа тІема-технически а спортивни а говзалаш караерзаелга, кхы дуккхадараш. Цу яхьа хьалхарча этапе толашагІа лаьрхІай №№ 1, 6, 3, 20, 18, 12 йолча юкъерча школай батальонаш.

Дешархошта патриотически кхетам балара болх дика лелабу дуккхача школашка. Масала, Вознесенскерча № 1 йолча юкъерча школерча Матросова цІерагІча дружина дукха материал гулъяьй 62-ча фонда бригадах, 1127-ча стрелкови полках. Школа дешархой вІашагІкхийтта хиннаб МагІалбик лораеш хиннача. ХІана Москве вахача Н. Гладковца.

Дуккха хІамаш де вІаштІехьдаьннад № 3 йолча юкъерча школа пионерий а. Цар бувзам тессаб МагІалбик лораеш хиннача дуккха бІухошца. Царна юкъе ба Л. Г. Цирюльников, Л. М. Попов, Н. Ф. Волков, иштта кхы дуккхабараш. Школера хІара отряд е тІема турпалаш лохаш.

Дешархошта юкъера патриотически болх эггара дикагІа вІаштІехьбаьккхарех лоархІаш я № 6 йола юкъера школа. Укхаза цу балха кулгалду кхетама балха завуча Л. П. Шевцовас, комсомола комитето, дружина совета. Школе хьехаш хиннача а дийша болча а Дай-мехка тІем тІа дакъа лоацаш хиннарий стендаш кийчъяьй укхаза. Мел эшачунца Іалашъяь, хоза кийчъяь я укхаза тІема кийчон кабинет а.

Сийлахь-йоккхача Коталон денна кийчо еш школашка бедча берригача балха кулгалдеш а лостам луш а я пионерий ШагІара «Поиск-30» районни штаб. Дай-мехка Сийлахь-боккхача тІемах, цига дакъа лоацаш хиннача вай мехкахоех, МагІалбик лораеш хиннача бІухоех дукха материал я тхога гулъяь. Цхьабакъда пионерий ШІа чудола моттиг гоотта хилар бахьан долаш лерттІа дІанийсъяь из дІаоттае вІаштІехьдалац тха.

Дукха болх чакхбоаккх пионерий ШагІа дешархошта патриотически кхетам балара болх гоабара. ВІаштІехьдоаккх районерча дешархоша а арахьара тІабаьхкача хьаьшаша а тІема сийлен моттигашка экскурсеш елга. ХІаьта МагІалбике каст-каста хул тІемаш хиннача моттигашка хьажа ловш баьхка Грознера, республика районашкара, Къилбаседа-ХІирий, Черсий-Балкхарой республикашкара, кхычахьара хьаьший.

Дешархошта дуккха кердадар довзийташ, Советски Даьхенцара цар безам чІоагІбеш дика чакхъяьлар Дай-мехка Сийлахь-боккхача тІема доакъашхошца, къонача турпалца В. Мордвиновца цхьана деша баьгІача Б. А. Панчукаццеи, В. В. Есинцеи, хІаьта иштта МагІалбике эггара хьалха ВЛКСМ горкома секретарь хиннача Р. А. Червовайца пионерий ЦІен активо яь пресс-конференци.

ТІема а къахьегама а ветеранаш сийлен пионералла хьанийцар кагирхоша, хІаьта царна сувенираш-совгІаташ делар.

Иштта дика чакхдаьлар Долакоа эггара хьалха пионерий вожати хиннача Дай-мехка Сийлахь-боккхача тІем тІа дакъа лоацаш хиннача Энгиноевца дешархой вІашагІкхетар а. Ветерано пионераштa дийцар шийн балхах, Дай-мехка тІемах.

Коталон Денна тайп-тайпара кийчо еш ба школашкара, пионерий ШагІара художественни самодеятельноста доакъашхой а.

Из деррига тІадерзадаь да советски наькъа, къаьстта кагирхой патриотически сакхетам лакхбара. Патриотизми интернационализми вІаши къаста йиш йоацаш айхха цхьана я. Иштта хьех вайна Коммунистически парте. Цу хьакъехьа дукккхадар ма-хетта вІаштІехьдалаl тха.

Масала, районерча дукккхача школашка хоза кийчъяь «ТІема сийлен» музеяши уголокаши я. ГургІолчча моттигашка хьалтеха да Граждански а Дай-мехка Сийлахь-боккхача а тІемий турпалхой, пионерий турпалий сурташ. Центральни издательстве кийч а даь тикашка дохкаш да уж босбола сурташ. Царех яь школа стендаш галереяш я. Цхьабакъда царна юкъе дац вай мехкахой-турпалий сурташ. Стена кийчъеш уж газеташ тІара, е книжкаш тІара даха дезаш хул. Издательстве арахийцарех вІалла тара а хилац уж.

Нохч-ГІалгІайчуха дукха ба Граждански а Дай-мехка Сийлахь-боккхача а тІемий турпалаш. Цар сурташ издательстве арахийцача чІоагІа эшаш дар моттигашка патриотически а интернациональни а болх боагІача тайпара дика вІаштІехьбаккхара. Цу деша йоакхо йича бакъахьа дар республика культура Министерстве. Цу гІулакха бехктокхаме йолча кхыча организацеша а.

Т. ГАЛКИНА,
МагІалбикера пионерий ЦІен директор.

ЭЛИКСИРА ЦІИ — НАФТАЛАН

Бакински химико-фармацевтически заводе арахеца йолаьй тоаеш кхы тІа а хІамаш а техе кийчъеш йола керда нафталанови мазаш. Нафталан — дарба доала шийтайпара мехкдаьтта. Из я йоагаш йоаца, ший тайпара кІомз хьаж а йолаш йола мазаш дола коачал. Уж молхаш цхьа бахьан доацаш хецац Баку ара. Азербайджан — нафталан хьаьнна дунен тІа цаІ мара йоаца моттиг.

Советски специалисташа медикаша кийчъяьй цІека хулча, ревматически, невросоматически, кхыча лазарашта дарба деча хана нафталанах пайда эцара методика. Ший продукци вай мехка клиникашта дІаухийт бакински заводо. Нафталанах хьаеш йола молхаш иштта Монголе, Румыне, Алжире, ФРГ-е, кхыча паччахьалкхенашка а кхухьийт.

Валерий ГРИГОРЬЕВ,
АПН корреспондент.

Баку.

ФУТБОЛЬНИ ЧЕМПИОНАТ ДІАЙОЛАЕННАЙ

ДІадоладеннад Нохч-ГІалгІай республике хьалхле яккхара футбольни ловзараш. ХІанале чакхдаьнад массехк ловзар.

Н. Анисимова цІерагІча мехкдаьтта чакхдоаккхача завода футболисташа 2:0 счет йолаш эшайр «Малгобекнефть» команда, хІаьта тІеххьарча минуте гол чу а теха 4:3 счет йолаш «Южпромвентиляция» командагара котало яьккхар «Горскнефть» футбольни команда. 10:0 — иштта счет хилар Н. Анисимова цІерагІча мехкдаьтта чакхдоаккхача заводеи радиозаводеи вІашагІкхетаре. Котбаьннаб мехкдаьтта чакхдоахараш.

Яхьаш дика дІайолаяьй Нохч-ГІалгІайчен гІишлон управленерча гІишлон механизаце управлене футболисташа. 7:0 счет йолаш уж котбаьннаб «Грознефтехимремстрой» треста командал.

АргІанара ловзараш чакхдаргда Грозне, МагІалбике, Пятигорске.

О. ТИНИКАШВИЛИ.

ГРОЗНЕ — МОСКОВСКИ ЦИРК

Ломма Грозне ший хьалхара представлени лургья «Шапито» яхача московски цирко. Жонглераша, пелхьаша, гимнасташа, иштта кхыча говзанчаша грозненцашта гойтаргья массаза а къона йола искусство.

«ВЕСЕЛЫЕ РЕБЯТА»

Тахан иштта В. И. Ленина цІерагІча культура Двореце хьалхара концерт луш я московски вокально-инструментальни ансамбль «Веселые ребята». Ансамбла кулгалхо ва Слободкин Павел. Программа юкъе да советски а доазол дехьарча а композиторий иллеш.

ТАХАНИ КХОАНЕИ ХУРГДА

19 АПРЕЛЬ

В. И. Ленина цІерагІа культура Дворец. 16.00. Лекционни зал. «Къона ленинец» яхача клубе В. И. Ленин ваь 105 шу дизара хетадаь цІей. 17.00. Кинозала фойе. В. И. Ленинах долча литература обзор. 19.00. Хьалхара зал. Кагиркой салаІара сайре. 19.15. Лекционни зал. Болх бу шоллагІа фильмаш гойтача кинотеатро.

Химикай культура Дворец. 10.00. Болх бу «Бригантина» яхача клубо. «Октябрятий сакъердаме эстафета». 11.00. Коталон 30 шу дизара хетаяь «Легендашца бувцарех» яха ІуйрІе. 17.30. Юридически консультаци. 18.00. «Къахьегама эстафета тешшамеча кулгашка» яха тематически сайре.

«Красный молот» завода культура ЦІа. 8.00.—10.00. Коммунистически субботника доакъашхошта лаьрхІа концерт. 17.00. Бешамаш лелаерий клуба занятии.

20 апрель.

В. И. Ленина цІерагІа культура Дворец. 9.00.—11.00. Болх бу «Замахо» яхача бераштен кхелетараштен лаьрхІача кинотеатро. 10.00. «Сийгилг» яха клуб. В. И. Ленин ваь 105 шу дизара хетаяь «Масса хана дийнавар» яха киноІуйре. 12.00. Берий секторий художественни самодеятельностага хьажар. 19.00. Кагиркой салаІара сайре. 19.15. Болх бу шоллагІа фильмаш гойтача кинотеатро.

Химикий культура ЦІа. 10.00. В. И. Ленина хетаяь стихотворени дикагІа ешара конкурс. 18.00. В. И. Ленин ваь 105 шу дизара хетаяь тематически сайре.

«Красный молот» завода культура ЦІа. 10.00. Филателистий клуба занятии. 12.00. Болх бу «Космонавт» яхача берий кинотеатро.

Пролетбата цІерагІа культура ЦІа. 12.00. Болх бу «Орленок» яхача берий кинотеатро. 18.00. Даймехка «Сийлахь-боккхача тІема истори, довзий хьона?» яха конкурс чакхйоаккх интернациональни доттагІала клубо.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

КАГИЙ НАХИ МЕХКАРИЙИ, СОВЕТСКИ ЭСКАРЕ ГІУЛАКХ ДАЬ БАЬННА ЦІАБАЬККХА ТІЕМАХОЙИ!

— оператора,
— технологически оборудованена ремонт еча слесара,
— токара,
— лаборанта,
— электромонтера,
— КИП-слесара,
— Насосийи компрессорийи машиниста специальносташ Іомае. Шуи безам бале балха отта А. Шерипова цІерагІча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводерча болх бе йолалуча технологически установкашка. Льготаш йолаш пенсе ваха бокъо а лу укхаза.

Специальносташка хьежжа 3—6 бетта лаьрхІа деша а дешийта завода цехашкен лабораторешкен производствени практика чакхйоаккхийтаргья. Дезал боаца болхлой дика кийчъяьча общежитеца Іалашбергба. «Грозный нефтяная — 35 участок» яхача поездаца лела льготаш лургья.

Шо тха заводе дахар а, балха хьалаш довзар а лов тхона.

Балха ва безам бар, цу дена духтІавала ловш вар вада веза: г. Грозне, Победа проспект, 40, адресагІа йолча нах балха увттабарен информацен бюро е Заводской районерча А. Шерипова цІерагІча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводе.

ЗАВОДА ДИРЕКЦИ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

19 апрель

I ПРОГРАММА.

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Босбола телевидени. ІуйрІйнара гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.30 — Босбола телевидени. «Аргдейка». 10.00 — Дай-поеной, шоана. 10.30 — Босбола телевидени. «Художникех дола дувцараш». Михаил Врубель. 2-гІа передача. 11.00 — «ІуйрІйнара почта» яха музыкальни программа. 11.30 — «Москва а, москвичаш а». 12.30 — Сийлахь-боккхача Коталон 30 шу дизарга. «Мурманска направленех» яха телевизионни документальни фильм. 12.30 — «УнахцІено» яхача программа почта. 12.50 — Кердадараш. 13.00 — Дишаургдола кинорепортаж. «Кхойтта» яха художественни фильм. 14.35 — Босбола телевидени. Иллеш доах СССР халкъа артиста Гнатюка. Киевера передача. 15.20 — Босбола телевидени. «Іалами саги». 15.50 — Босбола телевидени. «Коталон никъ». Литературни композици. 16.10 — Кердадараш. 16.25 — «Хьона дагадоагІий новкъост...» телевизионни музыкальни фильм. 17.05 — Босбола телевидени. «Юртара клуб а цун гІулакхаш а». 17.35 — Босбола телевидени. Хоккех йола дунен чемпионат. Чехословаке сборни — Финляндие сборни. Дюссельдорфера трансляци. Перерывах — кердадараш. 21.45 — «Ха». Информационни программа. 22.15 — Босбола телевидени. Оперетта езаш баьашта. Иистевьяла — кердадараш, передачай программа.

II ПРОГРАММА

15.55 — «Атлантика» яха телевизионни спектакль. 1-гІа сери. 17.05 — Босбола телевидени. Мультфильма программа. 17.35 — Документальни фильм. 17.50 — Сийлахь-боккхача Коталон 30 шу дизар. Турпалаш илленца бах. 18.15 — Кердадараш. 18.30 — Еррига союзни коммунистически субботника доакъашхошта дола концерт. 19.00 — «Атлантика» яха телевизионни спектакль. 2-гІа сери.

20 апрель

I ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Босбола телевидени. Бераша йола ІуйрІйнара гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.30 — Босбола телевидени. «Гургал бетта сахьат». 10.00 — Советски Союза гІулакх деш ва. 11.00 — «Орленок» яхача телестудео кхорай Социалистически Къахьегама Турпалца, сталеварца Клюева вІашагІкхетар. 11.40 — «Музыкальни киоск». 12.10 — «Правда» газета приз яккхара йола Еррига союзни кросс. Тбилисера передача. 12.30 — «Юртара сахьат». 13.30 — ТІема шераш дагалаьца. «БІаьста Одеса» яха художественни фильм. 15.10 — Босбола телевидени «Фронтовой шерий иллеш». 15.35 — Фадеев. «Поззонхо, гражданин, коммунист». 16.25 — Босбола телевидени. Дунен халкъашта юкъера панорама. 16.55 — «Патриот». 17.25 — Документальни фильм. 17.40 — Атеистически темаш. «Са туш бола бІаргаш лайцараш» яха телевизионни дувцар (нохчий меттала). 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Босбола телевидени. «Кинонихъбархой клуб». 19.15 — Босбола телевидени. «Доазон дехьарча хьаьший бІаргашца Советски Союз». 19.30 — Композитора Александрова авторски сайре. Союзий цІеи Колонни залера передача. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Композитора Александрова авторски сайре дІахо яьхар. Иистевьяча — кердадараш, передачай программа.

II ПРОГРАММА

16.55 — Босбола телевидени. Цирковая программа. 17.30 — Босбола телевидени. Мультфильм. 18.00 — Берашта дола мультфильм. 18.15 — «Къохка ши га» яха телевизионни спектакль. 19.00 — «Атеизма лаьрдаш дешархошка дІайоаийта». 19.20 — Сийлахь-боккхача Коталон 30 шу дизар. «Шоаткъе пхелагІча шера Іа а бІаьстий а» яха телевизионни фильм. 1-гІа сери. 20.10 — Комсомольски билеташ хувцар.

РАДИО

19 апрель

6.30 — «Юртара вахар». Комсашлелаерий йоакхоаш (гІалгІай меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.20 — Республикански газетий обзор. 8.25 — «Къона» яха радиовыпуск (эрсий меттала). 13.00 — «Гвардейцаш тІехьаника бовлац» яха Матиева дувцар (нохчий меттала). 14.30 — «Нохч-ГІалгІайчен литературни вахар» яха радиожурнал (эрсий меттала). 15.00 — Дагестански композитора Чалаева ашараш (эрсий меттала). 15.40 — «Из хІанз а дийна мел волчул дийнагІа ва» яха радиокомпозици (гІалгІай меттала). 16.00 — Къахьегама десача денах йола репортаж (нохчий меттала). 16.15 — «Дай-мехка музыкальни вахар» яха радиожурнал.

20 апрель

7.10 — Республикански газетий обзор. 7.25 — Хоамаш. 7.35 — Ашараш. 8.25 — Шоана дукха еза ашараш. 14.15 — «ЦІе сийгаш» яха пионерштен дешархоштен йола передача (гІалгІай меттала). 15.45 — ТІеме шерий иллеш (эрсий меттала). 16.30 — «Школьни глобус» яха радиовыпуск (эрсий меттала). 18.30 — Иллеца доттагІал дараштa дола концерт (гІалгІай меттала).

ХАОТТАМ

Тахан республике гІоллен Грозней хувцалуш морхаш а йолаш, йовчан а йоацаш, бўбеча оагІорахьара секунде 5 метрга кхоачаш чІоагІа мух а хьекхаш ха хилен фегара температура республике гІолла 15—20. Грозне 17—19 градус йІовхал йолаш хилен тарлу. Кхоанен ломмей морхаш а йолаш, юкъ-юкъе екха а екхаш, лоадама йоачан а йоацаш, дохк а доаллаш, къулба-малхбоалехьара секунде 3—7 метр чІоагІа мух а хьекхаш ха хилен фегара температура буйсашка 5—10, деношка 15—20 градус йІовхал йолаш хилен тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гІа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктокхама секретара — 3-34-38; партийни вахарен культуран отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отдела — 2-80-71; бухгалтере — 2-54-30.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем — 2-80-71; бухгалтерии — 2-54-30.

Газет арахьуя шинареи, ераи, шоаттан деношка.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Революце проспект, 7/84.
Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

Заказ № 2002.